

PROGRAM ROZVOJA OBCE HANKOVCE NA OBDOBIE 2024 – 2030

2024

Názov:	**Program rozvoja obce Hankovce na obdobie 2024-2030**
Územné vymedzenie :	**Prešovský kraj, okres Humenné, obec Hankovce**
Dátum schválenia PRO:	
Obdobie platnosti:	**2024 - 2030**
Verzia	**1.0**

TÍM RIEŠITEĽOV:

STAROSTKA OBCE ING. ĽUDMILA VEĽASOVÁ

POSLANCI Obecného zastupiteľstva obce Hankovce

Názov	Obec Hankovce
Sídlo	Obecný úrad Hankovce, Hankovce 117, 067 12 Koškovce
IČO	00322962
Web	https://www.hankovce.sk/

A

SPRACOVATEĽ

STREDOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJOVÉ PROJEKTY
HVIEZDNA 16
080 01 PREŠOV
info@phrsr.sk

Riešiteľský tím touto cestou ďakuje všetkým za prínosné podnety, odborné pripomienky a doplnenia v procese prípravy a pripomienkovania predkladaného strednodobého strategického dokumentu – Program rozvoja obce Hankovce na obdobie 2024-2030.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
CR	cestovný ruch, turizmus
CuRI	Catching-up Regions Initiative
CVTI	centrum vedecko-technických informácií SR
ČOV	čistiareň odpadových vôd
DPH	daň z pridanej hodnoty
EAO	ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
EO	ekvivalent obyvateľov
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvá
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EV	EuroVelo, sieť medzinárodných cyklotrás
EZ	environmentálna záťaž
FM	finančné mechanizmy
FO	fyzická osoba
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
gr.k.	gréckokatolícky
ha	hektár
HDP	hrubý domáci produkt
CHVÚ	chránené vtáčie územie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020
IT	informačné technológie
IÚS	Integrovaná územná stratégia
JRD	jednotné roľnícke družstvo
KR	Kooperačná rada
MAS	Miestna akčná skupina
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MPRV	SR Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
MŠ	materská škola
MZ	mestské zastupiteľstvo
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
MWt	megawatt
NATURA 2000	sústava chránených území členských krajín Európskej únie
NFP	nenávratný finančný príspevok
NN	nízke napätie
n.o.	nezisková organizácia
NKP	národná kultúrna pamiatka
NPR	národná prírodná rezervácia
NS RV	Národná sieť rozvoja vidieka
KOCR	Krajská organizácia CR
o.z.	občianske združenie
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OZE	obnoviteľné zdroje energie

PK	Prešovský kraj
PMO	pamiatkový objekt
p.n.l	pred naším letopočtom
PO	právnická osoba/alt.prioritná os
POaO	Plán obnovy a odolnosti
PRV	Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 - 2020
PRO	Program rozvoja obce
PUM	Plán udržateľnej mobility
PZI	priame zahraničné investície
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
ROEP	register obnovenej evidencie pozemkov
RP	Rada partnerstva
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SK	Slovensko
SK NACE rev. 2	štatistická klasifikácia ekonomických činností
SODB 2021	Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2021
SPR	Strategicko-plánovací región
SŠ	stredná škola
SR	Slovenská republika
STL	strednotlaký plynovod
ŠR	štátny rozpočet
TKO	tuhý komunálny odpad
TTP	trvalé trávne porasty
UIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
ÚZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VTL	vysokotlaký plynovod
VÚC	vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka zákonov
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

1 ÚVOD 9
1.1 PRO - obsah dokumentu 9
1.2 Súlad PRO s východiskovými programovými a strategickými dokumentmi 13
2 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OBCI 17
2.1 História obce 17
2.2 Geografická poloha 18
2.3 Prírodné pomery a klíma 18
2.4 Krajinná štruktúra 23
3 ANALYTICKÁ ČASŤ 24
3.1 Analýza vnútorného prostredia 24
3.1.1 Demografia 24
3.1.2 Bývanie 28
3.1.3 Trh práce a nezamestnanosť 29
3.1.4 Občianska a technická vybavenosť 33
3.1.4.1 Občianska vybavenosť 33
3.1.4.1.1 Vzdelávanie 33
3.1.4.1.2 Šport, športové zariadenia a turizmus 33
3.1.4.1.3 Zdravotníctvo 34
3.1.4.1.4 Sociálne služby 34
3.1.4.1.5 Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky 34
3.1.4.2 Technická infraštruktúra 35
3.1.4.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy 35
3.1.4.2.2 Vodné hospodárstvo 36
3.1.4.2.3 Energetické hospodárstvo 36
3.1.4.2.4 Telekomunikácie 36
3.1.4.2.5 Odpadové hospodárstvo 37
3.1.4.3 Štandardy minimálnej vybavenosti obce 38
3.2 Analýza vonkajšieho prostredia 39
3.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza 43
3.4 Zhodnotenie súčasného stavu - Identifikácia potrieb 44
4 STRATEGICKÁ ČASŤ 46
5 PRGRAMOVÁ ČASŤ 47
5.1 Špecifikácia a popis opatrení 48

5.2 Projektové zámery 51
5.3 Projektové zámery so spracovanou projektovou dokumentáciou/vydanými povoleniami 52
5.4 Merateľné ukazovatele 54
6 REALIZAČNÁ ČASŤ 55
6.1 Implementácia PRO, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie 55
6.2 Komunikačná stratégia a koordinácia 55
6.3 Systém monitorovania a hodnotenia 55
6.4 Akčný plán na obdobie 2024-2030 56
7 FINANČNÁ ČASŤ 57
7.1 Finančný plán 58
8 ZÁVER 59
9 POUŽITÉ ZDROJE 60

Tabuľka 1. Proces prípravy a vypracovania dokumentu 11
Tabuľka 2. Miestna úroveň/širšie vzťahy /tematické prepojenie: 13
Tabuľka 3. Programové obdobie 2021-2027 16
Tabuľka 4.Základná charakteristika obce (k 31.12.2022) 17
Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch (rok 2022) 23
Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia 24
Tabuľka 7. Pohyb obyvateľstva (2012-2022) 25
Tabuľka 8. Porovnanie vekovej štruktúry v % (obec, okres, kraj, republika) rok 2022 26
Tabuľka 9. Národnostné zloženie obyvateľov obce 26
Tabuľka 10. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania 28
Tabuľka 11. Počet bytov podľa zdroja energie využívaného na vykurovanie 28
Tabuľka 12. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti 29
Tabuľka 13. Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese Humenné 29
Tabuľka 14. Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie v okrese Humenné 30
Tabuľka 15. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci 30
Tabuľka 16. Trvalo bývajúce obyvateľstvo v obci podľa súčasnej ekonomickej aktivity 31
Tabuľka 17. Obyvateľstvo podľa odvetvia ekonomickej činnosti rok 2021 31
Tabuľka 18.Vybavenosť obce 38

Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2012 do 2022 25
Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (2022) 25
Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce 26
Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov 27
Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania 28
Graf 6. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti (Okres Humenné, PSK, SR) 29

Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja 18
Obrázok 2. Mapa geomorfologických jednotiek (RÚSES Humenné) 19
Obrázok 3. Mapa pôdnych typov v okrese (Atlas krajiny SR, 2002) 20
Obrázok 4. Klimatické oblasti (RÚSES Humenné) 21
Obrázok 5. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi 23
Obrázok 6. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci 31

Ďalšie kopírovanie a nakladanie so strategickým dokumentom „PROGRAM ROZVOJA OBCE HANKOVCE NA OBDOBIE 2024- 2030“ **podlieha zákonu 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a v znení neskorších predpisov.**

1 ÚVOD

1.1 PRO - obsah dokumentu

Obec Hankovce vypracovala strednodobý strategický dokument s názvom Program rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hankovce na obdobie 2024-2030 (ďalej len PRO) v súlade so zákonom NR SR č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja. Tento dokument navrhuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na ochranu a zhodnotenie endogénneho a exogénneho potenciálu s cieľom rozvoja a rastu konkurencieschopnosti hospodárstva, jedného z predpokladov dosiahnutia vyššej kvality života obyvateľov.. Východisko pre prípravu stratégie tvoria jednak spracované systemizované a precizované dôveryhodné (štatistické) údaje, jednak oficiálne verifikované údaje získané od manažmentu obce, ako aj údaje z rôznych zverejnených databáz spracované do výstupov analytickej časti - SWOT analýzy a identifikovaných potrieb.

Príprava a vypracovanie dokumentu boli koordinované manažmentom obce, ktorý mal už v procese prípravy a vypracovávania dokumentu záujem o tzv. otvorené vládnutie, teda o participáciu verejnosti, napr. vyjadrením názorov na smerovanie rozvoja obce v procese zverejnenia PRO na webe s cieľom pripomienkovania.

Legislatívne a metodické východiská

Pri príprave a vypracovaní dotknutého dokumentu bol zohľadnený proces prípravy nového programového obdobia 2021-2027 a s ním súvisiace smerovanie regionálneho rozvoja definované v strategických dokumentoch. Do úvahy boli vzaté ciele Európskej únie a premietnuté do strategických plánovacích a vykonávacích dokumentov. Zohľadnené boli taktiež náročné výzvy v oblasti životného prostredia a zmeny klímy. V procese tvorby strategického dokumentu, navrhovania a plánovania realizácie jednotlivých aktivít, bola zohľadnená taktiež Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie a Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v zmysle novely.

Predkladaný dokument je vypracovaný v súlade s aktualizáciou Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, ktorá bola vypracovaná ako nezáväzný, ale odporúčaný materiál. Štruktúra predkladaného dokumentu bola pre potreby miestnej samosprávy mierne upravená, resp. zjednodušená, a to na základe dlhoročných skúseností spracovateľa s prípravou strategických dokumentov na rôznych úrovniach. S ohľadom na plnenie dlhodobých cieľov SR nedôjde predmetnými úpravami k nesúladu s odporúčanou metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií.

Program rozvoja obce je v súlade aj s ďalšími východiskovými koncepčnými dokumentmi, akými sú rozvojové programy a plány na miestnej, regionálnej, či dokonca národnej a nadnárodnej úrovni, ktorých implementácia môže komplementaritou aktivít s aktivitami PRO prispieť k dosahovaniu cieľov politiky a špecifických cieľov obce. Na národnej úrovni je to Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR, Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda SR, Program Slovensko, Plán obnovy a odolnosti. Na regionálnej úrovni sú to strategické dokumenty Prešovského samosprávneho kraja, Integrovaná územná stratégia PSK na roky 2021-2027 a Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030. Na miestnej úrovni dokumenty schválené obecným zastupiteľstvom.

Zdôvodnenie vypracovania Programu rozvoja obce

Strednodobý strategický plánovací dokument (PRO) je vypracovaný v reakcii na novú spoločenskú situáciu, ktorá vznikla ako následok covidového obdobia. Ekonomická kríza, ako následok tohto obdobia, vytvorila podmienky pre nové výzvy. Na pôde EÚ boli vytvorené nové finančné mechanizmy, s cieľom urobiť nápravné opatrenia a rýchlo a efektívne sa vyrovnať s novou situáciou, ktoré ovplyvnili aj vývoj v oblasti umiestňovania investícií, čerpania ŠF na Slovensku. Vytvorili sa nové príležitosti a potreby, ale aj ohrozenia a obmedzenia.

Ďalším dôvodom pre vypracovanie aktuálneho strategického dokumentu je začiatok nového programového obdobia 2021-2027, v rámci ktorého sa menia podmienky získania dotácií, či už z EŠIF, EPFRV, alebo zo štátneho rozpočtu, čo ovplyvňuje možnosti obce plánovať rozvojové aktivity na podporu všestranného rozvoja územia.

Nemenej dôležitým dôvodom je taktiež demografický vývoj v obci, ktorý vyvíja tlak na zmenu prístupu k riešenému územiu.

Miestna samospráva má záujem získať dotácie na implementáciu rozvojových aktivít podporujúcich regionálny rozvoj, výkonnosť a udržateľnosť miestnej ekonomiky. Manažment obce má záujem realizovať aktivity a podporovať podnikateľské činnosti s uplatnením princípov udržateľného, inteligentného a rozumného rozvoja, ktorých výsledkom bude vyššia kvalita života obyvateľov obce. Dokument preto zohľadňuje aktuálne problémy a potreby obyvateľov, územia a samosprávy a predkladá moderné a efektívne riešenia/opatrenia na ich odstránenie.

Proces tvorby Programu rozvoja obce

Proces prípravy a vypracovania strategického dokumentu prebiehal v roku 2023 a 2024. Proces prípravy, ako aj proces vypracovania dokumentu zahŕňal participatívne procesy s jasne definovaným cieľom, výstupmi, metodológiou a časovým rámcom. Do procesu prípravy a tvorby boli zapojené relevantné subjekty územnej spolupráce, ako aj socio-ekonomickí partneri.

V procese prípravy a tvorby strategického dokumentu spracovateľ v spolupráci s manažmentom obce priorizovali problémové oblasti, návrhy na riešenia/opatrenia – podklad pre návrh ďalšieho smerovania a plánovania projektových zámerov s ohľadom na dostupné finančné prostriedky. Výstupy sa syntézou s výstupmi analytickej časti stali podkladom pre strategickú a programovú časť.

Tabuľka 1. Proces prípravy a vypracovania dokumentu

Zapojenie aktérov regionálneho rozvoja	Spracovateľ - externá spoločnosť - v spolupráci: • s externými odborníkmi • so starostom obce • so zamestnancami obce - možnosť pripomienkovania: o poslancami OZ o dotknutými subjektmi o širokou verejnosťou
Riadenie procesu vypracovania, pripomienkovanie **Vypracovanie dokumentu**	Manažment obce - starosta a poslanci OZ Manažment obce, verejnosť Spracovateľ
Participatívny proces **Zapojenie verejnosti**	- prostredníctvom dotazníkového prieskumu pre starostu obce a zastupiteľstvo obce - možnosťou konzultácií na OÚ - možnosťou konzultácií s externou spoločnosťou/ externými odborníkmi
Zohľadnenie názorov verejnosti	- zapracovanie pripomienok do pripravovaného dokumentu
Publicita	- informácie poskytované na zasadnutiach OZ - schválený dokument zverejnený na oficiálnej webovej stránke obce
Financovanie spracovania	- z rozpočtu obce

Obsah PRO je definovaný nasledovne:

Analytická časť - analyzuje na základe existujúcej databázy údajov, ukazovateľov a informácií. Predkladá analýzu východiskovej situácie obcí s väzbami na širšie územie, upozorňuje na možné riziká a ohrozenia, poukazuje na príležitosti vo využívaní vnútorného potenciálu územia, ale aj na vplyvy vonkajšieho prostredia.

Strategická časť – definuje stratégiu rozvoja obce na základe princípov politiky integrácie a inklúzie, definuje proces dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia obce, a to s ohľadom na všetky špecifiká a princípy fungovania regionálnej politiky.

Programová časť - programuje - v súlade s definovanými prioritnými oblasťami podpory, cieľmi politiky a špecifickými cieľmi predkladá zoznam a popis opatrení nevyhnutných na zabezpečenie realizácie PRO, predkladá návrh projektových zámerov a súbor merateľných ukazovateľov.

Realizačná časť - navrhuje proces realizácie PRO, spôsob komunikácie a koordinácie počas implementácie, spoluprácu kľúčových sociálno-ekonomických partnerov, systém monitorovania a hodnotenia s ustanovením merateľných ukazovateľov. Zahŕňa akčný plán projektových zámerov s udaním vecnej a časovej realizácie, a predpokladá návrh potenciálnych zdrojov financovania.

Finančná časť poskytuje v prehľadnej štruktúre proces umiestňovania investícií transformovaných do jednotlivých opatrení/projektových zámerov do oblastí s potenciálom rozvoja. Predkladá návrh chronologickej časovej postupnosti v procese realizácie. Uvádza predpokladanú výšku investície a potenciálny finančný zdroj, pričom predpokladaným finančným zdrojom i naďalej zostávajú príspevky Európskej únie, ktoré sú aj napriek administratívnej náročnosti najmä v procese implementácie nevyhnutnou súčasťou investícií, a zároveň akcelerátorom rozvojových zámerov obce.

Časť Prílohy je priebežne dopĺňaná.

Harmonogram spracovania

PRÍPRAVNÁ FÁZA (6.2023)

ANALYTICKÁ ČASŤ (7.2023-9.2023)

STRATEGICKÁ ČASŤ (10.2023-11.2023) PROGRAMOVÁ ČASŤ (10.2023-11.2023)

REALIZAČNÁ ČASŤ (11.2023-12.2023) FINANČNÁ ČASŤ (12.2023)

FINALIZÁCIA, SCHVAĽOVANIE, SEA (2024)

V zmysle schváleného rozvojového dokumentu môže samospráva s pomocou EŠIF, štátnych dotácií a iných finančných mechanizmov prostredníctvom implementácie projektových zámerov integrovať investície do oblastí s rozvojovým potenciálom. Schválený program rozvoja obce je v mnohých vyhlásených výzvach jednou z podmienok pre poskytnutie príspevku zo štátneho rozpočtu, resp. z doplnkových zdrojov (doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia regionálneho rozvoja sa myslí poskytnutie finančných prostriedkov z fondov EÚ, alebo iných finančných mechanizmov.

Schvaľovanie strategického dokumentu

Program rozvoja obce, ako aj jeho aktualizáciu schvaľuje (v zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja – Zákon č.539/2008 Z.z v aktuálnom znení) Obecné zastupiteľstvo obce Hankovce, v rámci svojej pôsobnosti v oblasti podpory regionálneho rozvoja.

1.2 Súlad PRO s východiskovými programovými a strategickými dokumentmi

PRO je v koherencii, nadväznosti, doplnkovosti a vzájomnej podmienenosti s inými strategickými dokumentmi na viacerých úrovniach.

Tabuľka 2. Miestna úroveň/širšie vzťahy /tematické prepojenie:

Názov dokumentu	Úroveň	Tematické zameranie dokumentu
Územný plán obce	miestna	viacsektorový
PHSR Hankovce na obdobie 2015 - 2023	miestna	viacsektorový
Stratégia CLLD	regionálna	viacsektorový
Územný plán VUC Prešovský kraj v znení ďalších zmien a doplnkov	regionálna	viacsektorový
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030 Integrovaná územná stratégia (IÚS) 2021-2027	regionálna	viacsektorový
Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030	národná	viacsektorový

Úroveň PSK /tematické prepojenie:

Doprava

- Odborná štúdia - Prepravno-tarifný systém Integrovaného dopravného systému (IDS)
- Plán dopravnej obslužnosti Prešovského samosprávneho kraja (PDO PSK), 2020
- Plán udržateľnej mobility Prešovského samosprávneho kraja (PUM PSK), 2019
- Cezhraničná doprava a cyklodoprava na Slovensko-Poľskom pohraničí
- Generel dopravnej infraštruktúry, 2016

- Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie, návrh, 2015

Sociálna oblasť

- Akčný plán pre rast a zamestnanosť PSK
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2020 – 2025
- Sociálny program PSK na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov na území PSK

Územné plánovanie

- Územný plán PSK
- Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja, Územná prognóza
- Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj

Školstvo

- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v územnej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja na obdobie školského roka 2023/2024
- Stratégie PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 (s výhľadom do roku 2033)

Cestovný ruch a vidiek

- Stratégia rozvoja cyklodopravy a cykloturistiky v Prešovskom kraji, 2019
- Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji, koncepčno-strategický dokument, 2018
- Program rozvoja vidieka PSK, 2016
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK, Prešov, 2014

Energetika

- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, 2016
- Program energetického manažmentu PSK, 2016

Životné prostredie

- Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja, 2024
- Pasportizácia území s výskytom nerastných surovín nachádzajúcich sa v Prešovskom kraji, 2018

<u>národná úroveň</u>

- Agenda inteligentného rozvoja miest a regiónov a Akčný plán na roky 2023-2026
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia 2021-2030
- Bytová politika SR do roku 2030
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021-2030
- Národný program reforiem Slovenskej republiky, 2018
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
- Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe (aktualizácia)
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Partnerská dohoda SR 2021-2027
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2018 až 2021
- Program rozvoja vidieka 2014-2020, s aktualizáciou do 2022
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020

- Program Slovensko 2030
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030
- Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030
- Zelenšie Slovensko, Stratégia environmentálnej politiky do roku 2030Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení
- Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších predpisov

nadnárodná úroveň

- Catching up Regions
- Európska zelená dohoda
- Interreg CE
- Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021-2027, Nový európsky bauhaus
- Stratégia Európa 2020
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCRPD) v súlade s rozhodnutím Rady 2010/48/ES v novom PO 2021-2027

Koordinácia, integrácia a efektívne zacielenie investícií do územia prispejú k zvyšovaniu konkurencieschopnosti a udržateľnosti jeho ekonomiky. Obec postupuje v súlade s kompetenciami vymedzenými zákonom o podpore regionálneho rozvoja 539/2008 Z.z. v aktuálnom znení č. 309/2014 Z.z. Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku na území ktorého sa obec nachádza. „Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja:

- analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu rozvoja obce ..., pravidelne ho monitoruje a každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení ...,
- podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom investícií a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce
- vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
- spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.“

Významnú pomoc poskytnú intervencie z Európskych zdrojov a iných finančných mechanizmov.

Tabuľka 3. Programové obdobie 2021-2027

Program	**Riadiaci/sprostredkovateľské orgány**
Program SLOVENSKO	MIRRI SR - Riadiaci orgán MH SR MV SR MPSVR SR MPRV SR MŽP SR MDV SR ÚV SR
PLÁN OBNOVY A ODOLNOSTI	ÚV SR Národná implementačná a koordinačná autorita (NIKA)
Program RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR – Riadiaci orgán
Program Európskej územnej spolupráce – cezhraničný INTERREG VI-A POĽSKO - SLOVENSKO	Ministerstvo fondov a regionálnej politiky PR - Riadiaci orgán MIRRI SR – Národný orgán
FOND PRE VNÚTORNÚ BEZPEČNOSŤ	Ministerstvo vnútra SR – Zodpovedný orgán
FOND PRE AZYL, MIGRÁCIU A INTEGRÁCIU	
INTERREG NEXT HU-SK-RO-UA	Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu Maďarska - Riadiaci orgán MIRRI SR – Národný orgán
Program Európskej územnej spolupráce – nadnárodný INTERREG CENTRAL EUROPE PROGRAMME	MIRRI SR - Národný kontaktný bod
Programy medziregionálnej spolupráce INTERREG ESPON URBACT	
Program nadnárodnej spolupráce Stratégia Európa ETC Dunaj	

2 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OBCI

Tabuľka 4.Základná charakteristika obce (k 31.12.2022)

Kód obce	*520195*
Názov okresu	*Humenné*
Názov kraja	*Prešovský samosprávny kraj PSK*
Štatút obce	*obce*
PSČ	*067 12*
Telefónne smerové číslo	*+421 57*
Prvá písomná zmienka o obce (rok)	*1317*
Celková výmera územia obce [ha]	*854,69*
Počet obyvateľov	*504*
Hustota obyvateľstva na km^2	*58,85*

2.1 História obce

História obce v období praveku a včasnom stredoveku nie je doposiaľ doložená. Predpokladá sa, že v 13. storočí bola obec Hankovce založená neznámym zemanom, či šľachticom, zrejme nemeckého pôvodu. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1317, v súvislosti s kráľovským darom. Hankovce boli darované šľachticovi Filipovi Drugethovi. Rodu Drugethovcov patrili Hankovce nepretržite až do konca 17. storočia. Po vymretí Drugetovcov v roku 1684 došlo k rozdeleniu majetku humenského panstva. Hankovce pripadli rodu Csákyovcov. V roku 1835 získal tieto majetky Karol III. Andrássy sobášom s Etelkou Szapáry. V stredoveku sa pri Hankovciach nachádzala dedina Papovce, ktorá v 17. storočí zanikla. Na prelome 16. a 17. storočia mala obec Hankovce richtára a žilo tu poddanské obyvateľstvo. Hankovce patrili k stredne veľkým slovenským dedinám na humenskom panstve. V 18. storočí sa obyvateľstvo živilo hlavne poľnohospodárstvom a furmančením. V 18. storočí sa vytvorili základy súčasnej náboženskej a národnostnej štruktúry dediny. Matej Bel vo svojom latinskom rukopise o Zemplínskej stolici (z druhej tretiny 18. storočia) uvádza Hankovce ako slovenskú katolícku obec patriacu grófovi Františkovi Csákymu. V poslednej tretine 19. storočia patrili Hankovce, v rámci humenského okresu, do obvodu rozsiahleho notárskeho úradu so sídlom vo Vyšnej Radvani (dnes miestna časť Radvane nad Laborcom). Začiatkom 20. storočia vznikol nový notariál so sídlom v Koškovciach a do jeho obvodu bola začlenená i súčasná obec Hankovce V rokoch 1918 -1939 dedina patrila do Československej republiky a v rokoch 1939 - 1944 do vojenskej Slovenskej republiky. Dňa 26. novembra 1944 bola obec oslobodená sovietskou Červenou armádou. Po roku 1945 sa začalo obdobie opráv starých a budovania nových domov, či ciest, upravované boli verejné priestranstvá, postupne sa zlepšovali služby obyvateľstvu, rástla životná úroveň. Dynamický rozvoj obce sa nezastavil ani

po spoločensko-politických zmenách, ktoré odštartovala „nežná revolúcia“ v novembri 1989. (zdroj: www.hankovce.estranky.sk)

2.2 Geografická poloha

Obec Hankovce je jednou zo 60-tich obcí (59 obcí, 1 mesto) okresu Humenné. Nachádza sa v centrálnej časti okresu, v poľno-lúčno-lesnej krajine východnej časti Laboreckej vrchoviny, v doline v rieky Laborec (južná časť Nízkych Beskýd). Z hľadiska územnosprávneho delenia okres patrí do územia Prešovského samosprávneho kraja.

Najbližším mestom vzdialeným 12,5 km južne je okresné mesto Humenné. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 182m.

Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja

Katastrálne územie obce priamo susedí s katastrálnymi územiami desiatich obcí:

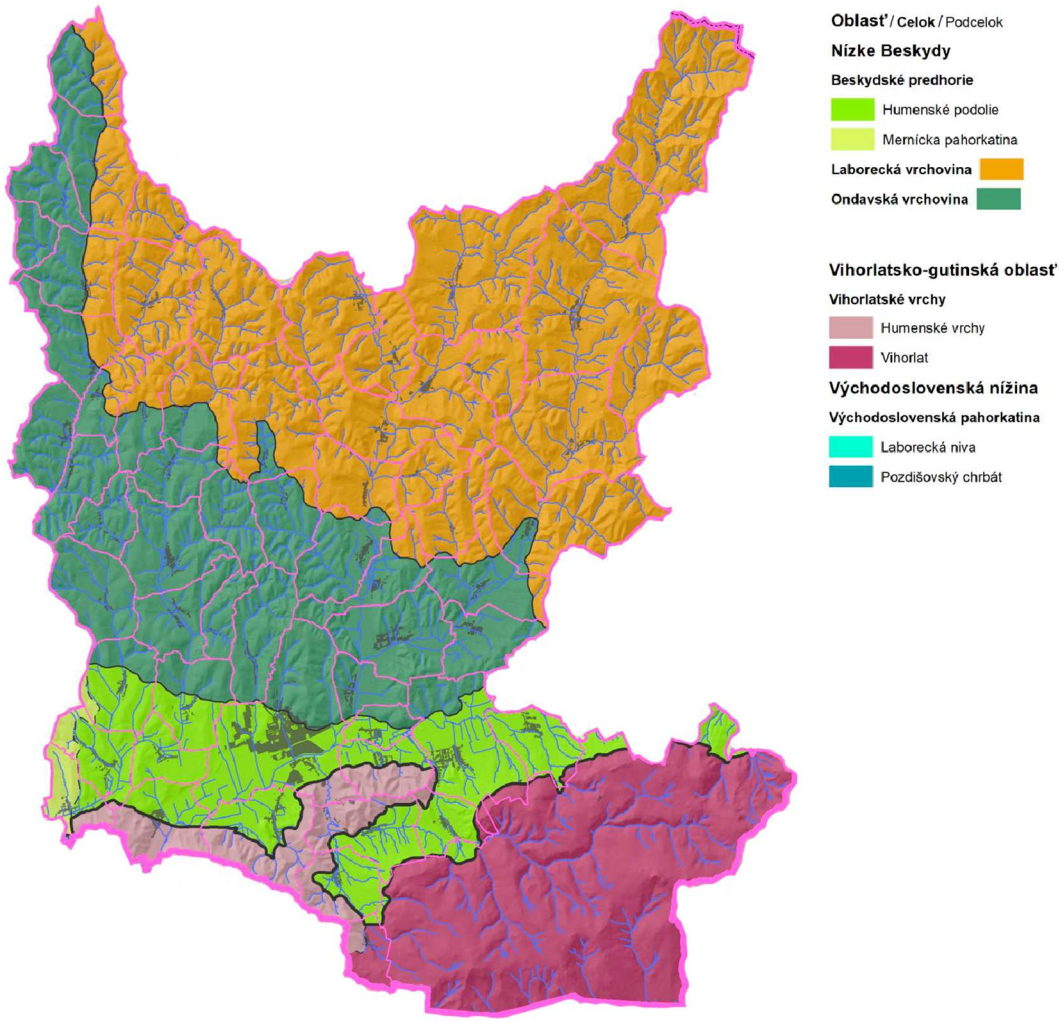
a) na západe obce: Vyšné Ladičkovce, Nižné Ladičkovce
b) na juhu obec: Ľubiša
c) na východe obec: Dedačov
d) na severe obec: Koškovce

2.3 Prírodné pomery a klíma

GEOMORFOLÓGIA

Okres Humenné patrí do provincie Východných Karpát, subprovincie Vonkajších Východných Karpát, oblasti Nízkych Beskýd, Laboreckej vrchoviny a Ondavskej vrchoviny Beskydského predhoria. Juhovýchodnú časť radíme do subprovincie Vnútorných Východných Karpát, Vihorlatsko – gutinskej oblasti – Vihorlatské vrchy.

Obrázok 2. Mapa geomorfologických jednotiek (RÚSES Humenné)

Zdroj: Atlas krajiny SR/RUSES Humenné – vlastné spracovanie

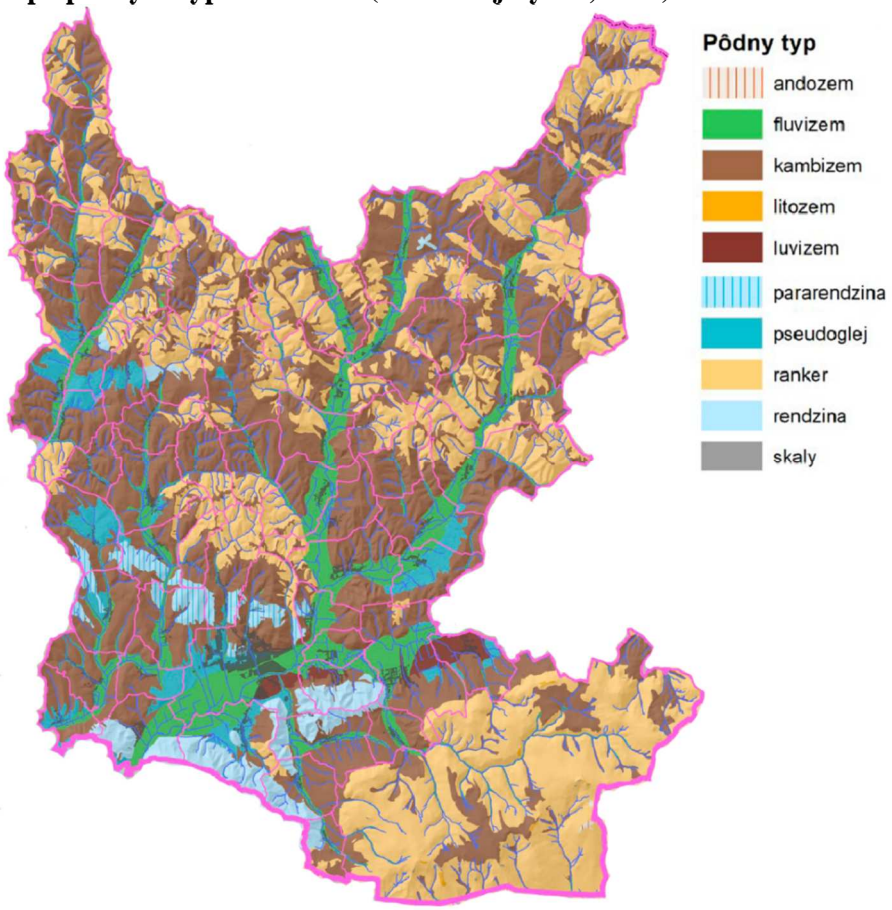
Kataster obce z hľadiska geomorfologického členenia radíme do Laboreckej vrchoviny. Leží však v tesnej blízkosti Ondavskej vrchoviny.

V katastri obce sa nachádzajú evidované potenciálne zosuvné územia. V katastri obce sa nenachádzajú zistené vyhradené ložiská nerastov. Územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika.

PÔDA

Najviac zastúpeným druhom pôdy v okrese sú kambizeme (modálne a kultizemné nasýtené, pseudoglejové nasýtené, modálne kyslé, pseudoglejové kyslé). Na území okresu sú zastúpené taktiež andozeme, fluvizeme, pseudogleje, pararendziny i rendziny.

Obrázok 3. Mapa pôdnych typov v okrese (Atlas krajiny SR, 2002)

F3	***fluvizeme kultizemné karbonátové***	**K7**	***kambizeme modálne kyslé*** *(zo zvetralín kyslých hornín)*
K2	***kambizeme modálne a kultizemné nasýtené*** *(sprievodné kambizeme pseudoglejové)*	**K8**	***kambizeme podzolové***
K3	***kambizeme modálne a kultizemné nasýtené*** *(sprievodné rendziny a pararendziny)*	***N2***	***pararendziny kambizemné a kambizeme rendzinové***
K5	***kambizeme pseudoglejové nasýtené***	***R1***	***rendziny a kambizeme rendzinové,***
K6	***kambizeme modálne kyslé*** *(sprievodné kultizemné a rankre)*		

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

Na území obce je zaznamenaný výskyt prevažne fluvizeme, a kambizeme.

VODSTVO

Povrchové vody

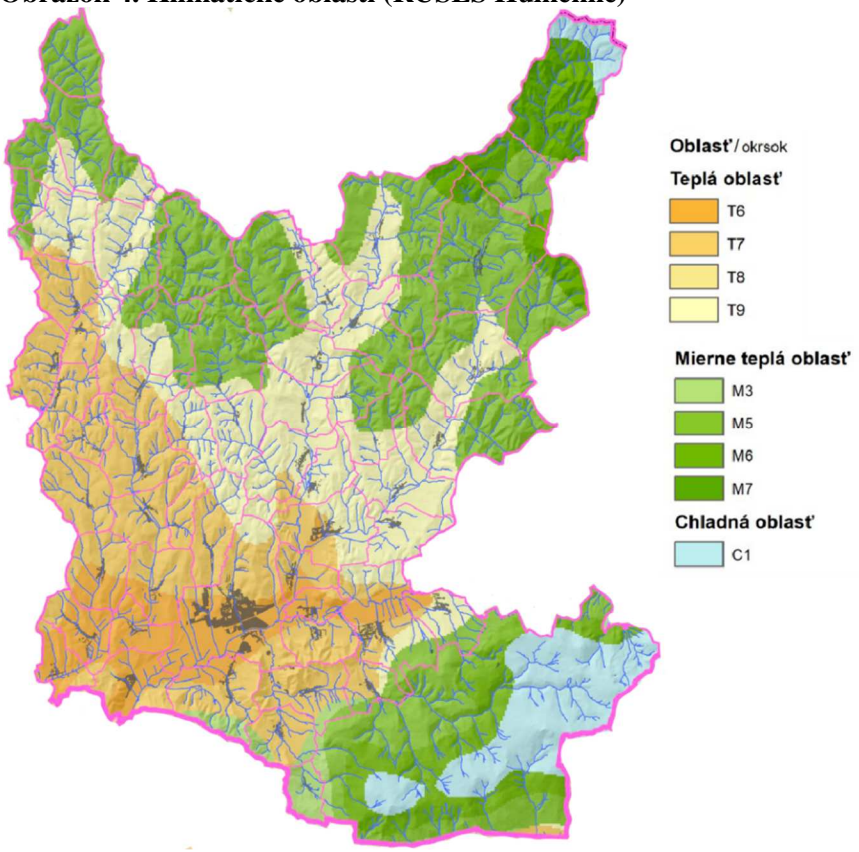
Najväčšou riekou okresu Humenné je rieka Laborec. Jej zdroj sa nachádza v Nízkych Beskydách v katastrálnom území obce Čertižné (okres Medzilaborce) v nadmorskej výške 682 m n.m. Laborec je so svojou dĺžkou 135,5km v poradí desiatou najdlhšou riekou na Slovensku. Tok rieky preteká okresmi Medzilaborce, Humenné, Michalovce a vo veľmi krátkom úseku aj okresom Trebišov, v ktorom zároveň ústi do rieky Latorice. Laborec má viacero pravostranných a ľavostranných prítokov (Udava, Výrava, Cirocha a iné). Povodie rieky má veľkosť 4522,5 km^2.

Významnými riekami v okrese sú ešte rieky Cirocha, ktorá preteká okresom Snina a okresom Humenné (v jeho južnej časti), a rieka Udava, ktorá je ľavostranným prítokom rieky Laborec. Katastrálnym územím obce preteká rieka Laborec, potok Krosná, Dedačovský potok ale aj iné bezmenné toky.

KLIMATICKÉ POMERY

Územie okresu Humenné patrí do viacerých klimatických okrskov (teplého, mierne teplých a mierne chladného). V rámci okresu prevláda teplý, mierne vlhký okrsok s chladnou zimou (priemerne 50 a viac letných dní za rok) nachádzajúci sa prevažne v centrálnej časti okresu.

Obrázok 4. Klimatické oblasti (RÚSES Humenné)

Zdroj: Atlas krajiny SR/RÚSES Humenné – vlastné spracovanie

T9- teplý, vlhký, s chladnou zimou
T7- teplý, mierne vlhký s chladnou zimou
T6- teplý, mierne vlhký, s miernou zimou
M3- mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový (okolo 500m n.m.)
M6- mierne teplý, vlhký, vrchovinový (prevažne nad 500 m n.m.)
M7- mierne teplý, veľmi vlhký vrchovinový (prevažne nad 500 m n.m.)
C1- mierne chladný

Ochrana prírody

V okrese sa nachádzajú chránené krajinné oblasti, územia európskeho významu, prírodné rezervácie, národné prírodné rezervácie ale aj chránené vtáčie územie.

Z územného systému ekologickej stability je v riešenom území špecifikovaný regionálny biokoridor RBk Laborec, lokálny biokoridor LBk Krosná a lokálne biocentrum LBc Belušky.

„V katastrálnom území Hankovce eviduje ŠOP SR:

• plochy s výskytom prírodných biotopov európskeho a národného významu:

- Nížinné a podhorské kosné lúky Lk1 (kód NATURA2000: 6510)

- Bezkolencové lúky (Lk4)

- Lužné vŕbovo-topoľové a jelšové lesy (kód NATURA2000: *91EO)

- Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Ls5.1, 9130)

• plochy s chránenými druhmi živočíchov, ktoré sú predmetom ochrany CHVÚ a ÚEV (napr. vydra riečna, bobor vodný) a tiež napr. výskyt druhov - modráčik čiernoškvrnný, užovka stromová, bocian biely, bystruška potočná, trasochvost horský, vodnár potočný.

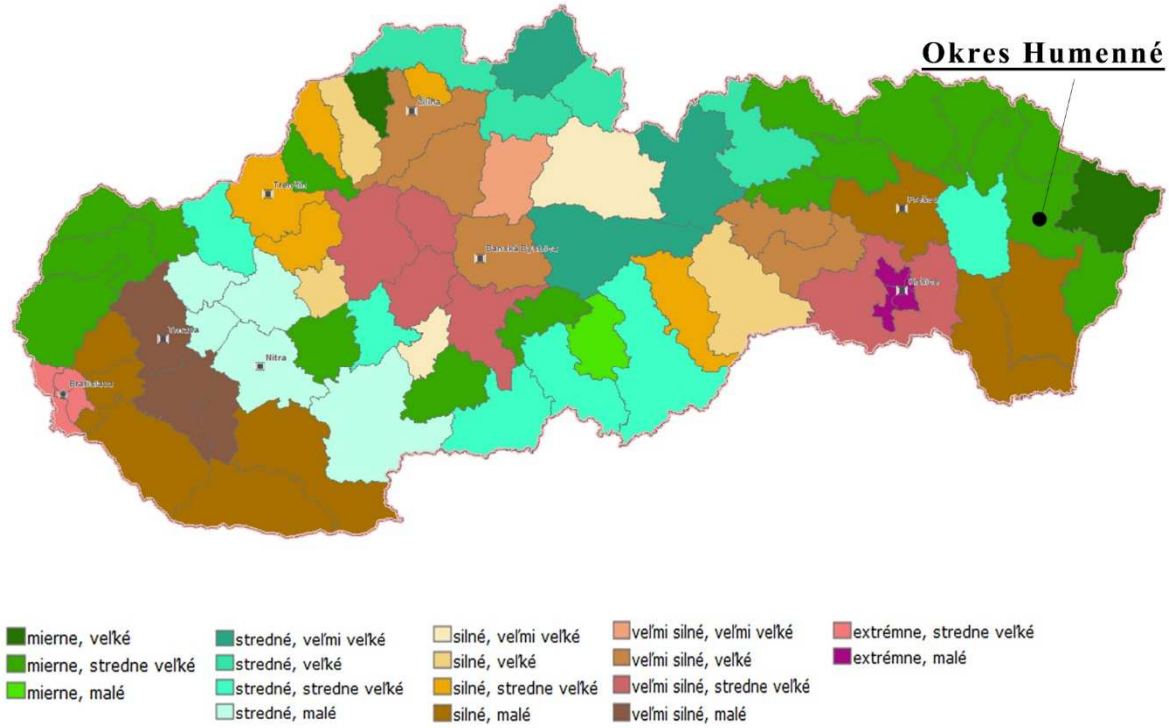
• genofondové lokality Belušky a Krosná“ (ÚP Hankovce,2022).

CHVU Laborecká vrchovina

Prírodné bohatstvo CHVÚ Laborecká vrchovina je mimoriadne cenné z hľadiska zachovalosti lesných porastov, ktoré tvoria takmer polovicu rozlohy územia. Impozantná je predovšetkým pralesovitá štruktúra s pôvodným zložením lesných spoločenstiev. Významné sú zachovalé porasty mohutných starých bukov a zmiešané porasty buka s dnes už vzácnou jedľou bielou, javorom horským, brestom horským, či jaseňom štíhlym. Staré lesné porasty, bohaté na množstvo bútľavých stromov, či dutín vytesaných ďatľami, sú domovom dnes už vzácnych druhov dravcov a sov. Významnú časť územia (cca 30%) tvorí aj mozaikovitá poľnohospodárska krajina spolu s lúkami a pasienkami, ktoré poskytujú vhodne biotopy pre ďalšie chránené druhy vtákov. Práve pre tieto prírodné hodnoty bola LABORECKÁ VRCHOVINA zahrnutá medzi chránené vtáčie územia.

Na území katastra obce Hankovce do jeho východnej časti zasahuje územie európskeho významu BELUŠKY (SKUEV0897), z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Tr 1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte (6210) a ochrany biotopov druhov európskeho významu: kobylka Štysova (Isophya stysi), kobylka sedmohradská (Pholidoptera transsylvanica), ohniváčik veľký (Lycaena dispar), spriadač kostihojový (Euplagia (=Callimorpha) quadripunctata). Územie s celkovou rozlohou 71,66 ha zasahuje aj do západnej časti katastra obce Dedačov.

Obrázok 5. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi

2.4 Krajinná štruktúra

Katastrálne územie obce má celkovo 854,69 ha. Väčšiu časť katastra tvorí *poľnohospodárska pôda*, celkovo 54 % (464,76 ha). Poľnohospodárska pôda je najviac zastúpená trvalými trávnatými porastmi a ornou pôdou. Vo všetkých hodnotách v rámci poľnohospodárskej pôdy došlo k minimálnym poklesom. N*epoľnohospodárska* pôda zaberá 389,93 ha, pričom najviac je zastúpená lesnými pozemkami 283,50 ha, ostatnou plochou – 49,89 ha, zastavené plochy a nádvoria tvoria 36,18 ha a vodná plocha sa rozkladá na rozlohe 20,36 ha. V skupine nepoľnohospodárskej pôdy práve naopak takmer vo všetkých ukazovateľoch došlo k minimálnemu poklesu na úrovni desatín %.

Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch (rok 2022)

Celková výmera územia obce	spolu	854,69
Poľnohospodárska pôda	spolu	464,76
	orná pôda	173,17
	záhrada	14,29
	trvalý trávny porast	277,30
Nepoľnohospodárska pôda	spolu	389,93
	lesný pozemok	283,50
	vodná plocha	20,36
	zastavaná plocha a nádvorie	36,18
	ostatná plocha	49,89

Zdroj: ŠÚ SR

3 ANALYTICKÁ ČASŤ

3.1 Analýza vnútorného prostredia

Pre vypracovanie strednodobej stratégie rozvoja obce je potrebné v prvom rade poznať súčasný stav interného prostredia obce, a v druhom rade taktiež faktory externého prostredia, ktoré majú na rozvoj obce podstatný vplyv. Táto časť predkladaného dokumentu Analýza vnútorného prostredia predkladá preto databázu relevantných informácií. Z toho dôvodu v analytickej časti dominuje popis získaných údajov o internom prostredí a v prípade relevantnosti ich komparácia s údajmi tematicky súvisiacimi, ale vypovedajúcimi o inej časovej, či územnej úrovni. Na základe analýzy, komparácie a následne syntézy je možné v nasledujúcich častiach dokumentu naznačiť príčiny nepriaznivého stavu v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky a definovať potreby nevyhnutné pre ďalší rozvoj územia. Analýza vnútorného prostredia územia má v procese prípravy a vypracovania dokumentu významné postavenie. Skúma a hodnotí vnútorné prostredie na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, najmä štatistických údajov získaných z overených zdrojov (napr. štatistický úrad SR, CVTI SR, databázy jednotlivých ministerstiev). Jej úlohou je prioritne poskytnúť užívateľom dataset overených údajov a v obmedzenom množstve verifikovaných údajov, ktoré sa systemizované a spracované do výstupov stávajú východiskovou databázou pre správne nastavenie a umiestnenie tematických a územných investícií.

3.1.1 Demografia

Neoddeliteľnú časť analýzy vnútorného prostredia tvorí demografia a údaje zo sociálnej štatistiky, odvetvových štatistík, napr. informácie o obyvateľstve, práci využívaní pôdy a pod. Časť Demografia systemizuje a predkladá údaje, ktoré sa ocitajú v pozícii prierezových a sú významnými faktormi v procese zvyšovania ekonomickej výkonnosti obce, a teda aj v procese rozvoja obce a zvyšovania kvality života.

Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva

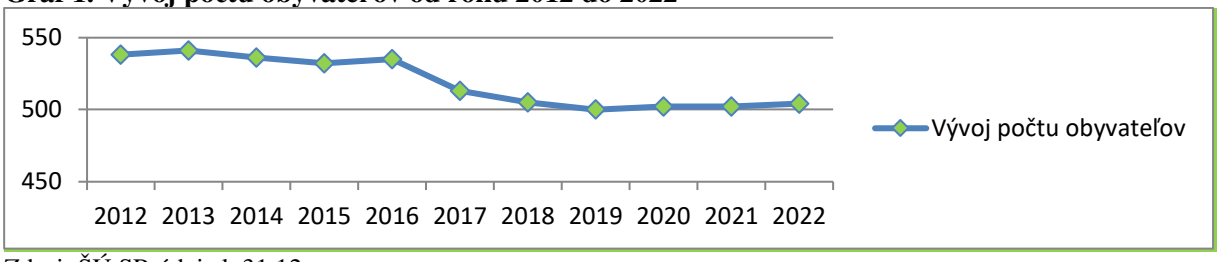
Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia

Rok	Muži	Ženy	Spolu
2012	272	266	538
2013	272	269	541
2014	273	263	536
2015	274	258	532
2016	274	261	535
2017	270	243	513
2018	268	237	505
2019	265	235	500

2020	267	235	502
2021	269	233	502
2022	269	235	504

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2012 do 2022

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

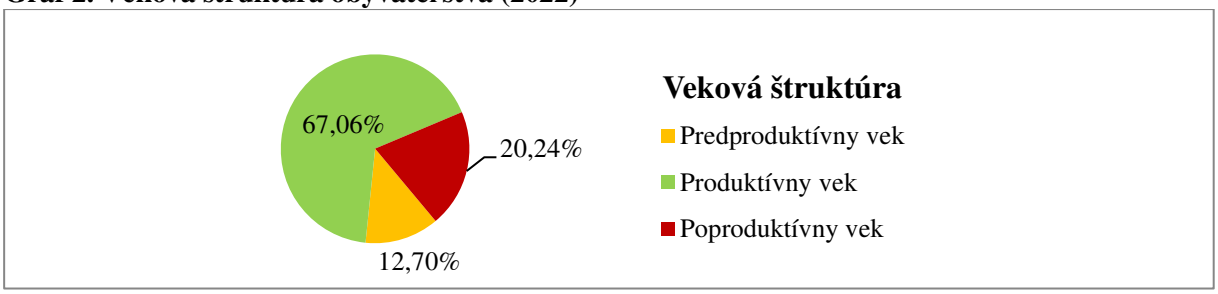
Predchádzajúci graf zobrazuje vývoj počtu obyvateľov v obci (od roku 2012 do roku 2022). Vývoj počtu obyvateľov má negatívny trend, čo dokazujú záporné čísla celkového prírastku a zároveň klesajúca hustota obyvateľstva na km^2.

Tabuľka 7. Pohyb obyvateľstva (2012-2022)

Ukazovateľ	Počet v rokoch										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Natalita	5	1	8	8	6	4	2	2	9	6	1
Mortalita	3	3	6	6	2	9	4	4	4	12	3
Prisťahovaní	3	9	2	1	3	1	1	2	3	10	9
Vysťahovaní	4	4	9	7	4	18	7	5	6	5	5
Celkový prírastok	**1**	**3**	**-5**	**-4**	**3**	**-22**	**-8**	**-5**	**2**	**-1**	**2**
Migračné saldo	**-1**	**5**	**-7**	**-6**	**-1**	**-17**	**-6**	**-3**	**-3**	**5**	**4**

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (2022)

Ukazovateľ	Počet	%
Predproduktívny vek (14 a menej rokov)	64	12,70
Produktívny vek (15-64 rokov)	338	67,06
Poproduktívny vek (65 rokov a viac)	102	20,24

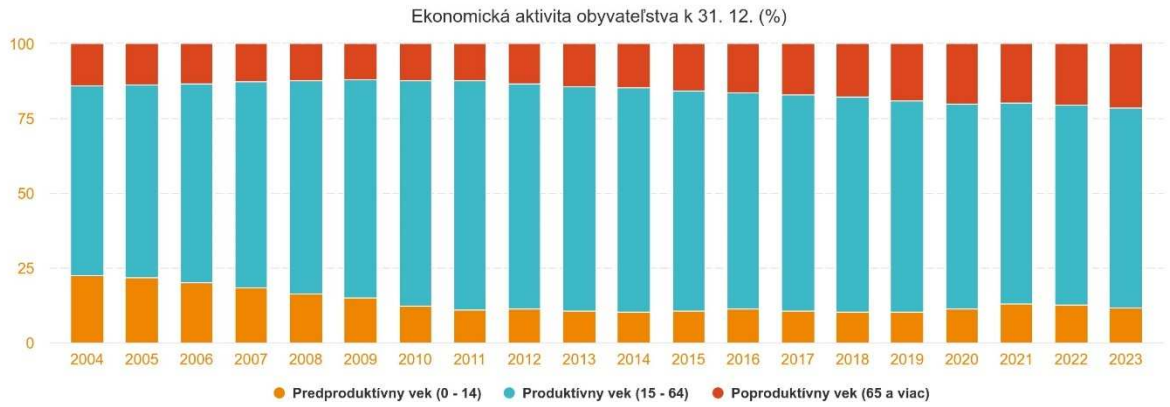
Zdroj: ŠÚ SR

Najväčšiu skupinu obyvateľov – 67,06 % tvoria obyvatelia v produktívnom veku od 15 do 64 rokov. V tejto skupine je oproti roku 2015 zaznamenaný pomerne významný rozdiel. V roku 2022 došlo v tejto skupine o pokles o viac ako 6p.b oproti roku 2015. V poradí druhú najväčšiu skupinu (15,41%) tvoria obyvatelia v poproduktívnom veku - 65 rokov a viac. Aj v tejto skupine je oproti roku 2015 zaznamenaný pomerne významný rozdiel. Podiel osôb v poproduktívnom veku sa oproti roku 2015 zvýšil takmer o 5p.b.

Tabuľka 8. Porovnanie vekovej štruktúry v % (obec, okres, kraj, republika) rok 2022

Ukazovateľ	Obec	Okres Humenné	Prešovský kraj	Slovenská republika
Predproduktívny vek	12,7	13,52	18,44	16,09
Produktívny vek	67,06	67,83	66,01	66,06
Poproduktívny vek	20,24	18,65	15,55	17,85

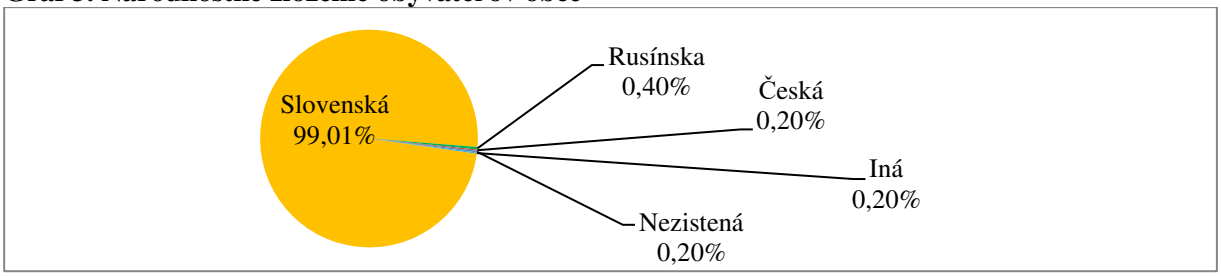
Zdroj: ŠÚ SR

(ŠÚ SR, Obecná štatistika)

Obec v porovnaní s okresom, krajom ale aj so celoslovenským priemerom má nepriaznivý trend vo vývoji obyvateľstva v predproduktívnom a poproduktívnom veku.

Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Tabuľka 9. Národnostné zloženie obyvateľov obce

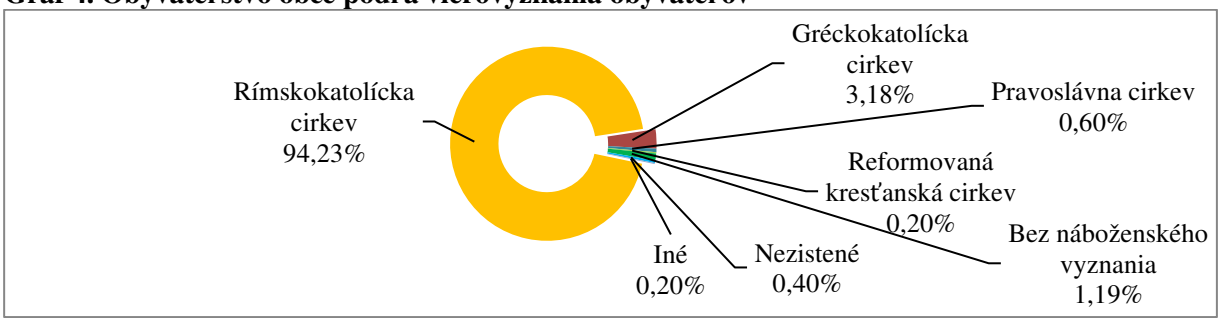
Národnosť	SODB 2011	
	počet obyvateľov	%

Slovenská	498	*99,01*
Rusínska	2	*0,4*
Česká	1	*0,2*
Nezistená	1	0,2
Iná	1	0,2
Spolu	**503**	***100,00***

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Národnostné zloženie obce je homogénne, obyvatelia obce, ktorí sa hlásia k slovenskej národnosti tvoria 99% obyvateľov obce. Obyvatelia sa pri sčítaní hlásili taktiež ku rusínskej a českej národnosti.

Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov

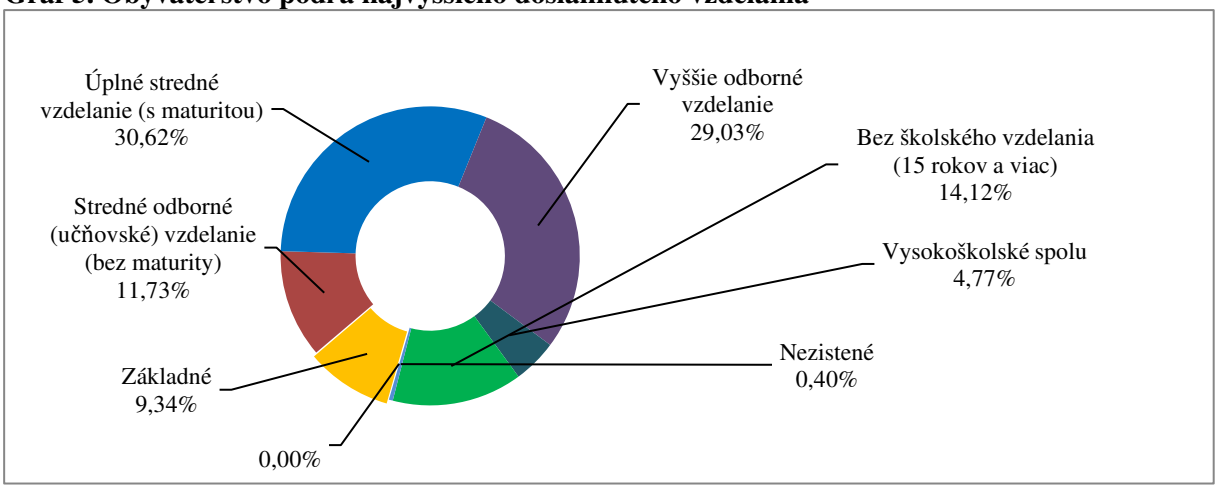

Náboženské vyznanie	SODB 2021	
	Počet obyvateľov	%
Rímskokatolícka cirkev	474	*94,23*
Gréckokatolícka cirkev	16	*3,18*
Pravoslávna cirkev	3	*0,6*
Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske)	1	*0,2*
Bez náboženského vyznania	6	*1,19*
Iné	1	*0,2*
Nezistené	2	*0,4*
Spolu	**503**	**100**

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Zo sčítania obyvateľov domov a bytov, ktoré sa uskutočnilo v roku 2021 vyplýva, že v obci dominuje rímskokatolícke vierovyznanie. Ku Rímskokatolíckej cirkvi sa v obci hlásilo 94,23% obyvateľov.

Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Tabuľka 10. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Obyvateľstvo obce podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania		
Spolu	**abs.**	**%**
Bez ukončeného vzdelania (0-14 rokov)	47	9,34
Základné vzdelanie	59	11,73
Stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity)	154	30,62
Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	146	29,03
Vyššie odborné vzdelanie	24	4,77
Vysokoškolské spolu	71	14,12
Bez školského vzdelania (15 rokov a viac)	2	0,4
Nezistené	0	0
Spolu	**503**	**100**

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

3.1.2 Bývanie

Zo sčítania obyvateľov domov a bytov, ktoré prebehlo v roku 2021 vyplýva, že 139 bytov, čo tvorí 97,84% sa nachádza v rodinných domoch. 87,05% z celkového počtu bytov je obývaných. V roku 2011 pri SODB sa ich v obci nachádzalo celkovo 131 pričom obývaných bolo 120, čo tvorilo 91,60%. Bytové domy ani polyfunkčné budovy sa v obci nenachádzajú. Obec disponuje jedným obecným bytom. 133 bytov z celkového počtu je napojených na spoločný zdroj pitnej vody. Z pohľadu zdroja energie využívaného na vykurovanie je 61,15% bytov vykurovaných pevným palivom. Takmer všetky byty (rodinné domy) (136) sú obývané vlastníkom. Väčšina domov bola v obci postavená v rokoch 1946 až 1980 – celkovo 80.

Tabuľka 11. Počet bytov podľa zdroja energie využívaného na vykurovanie

SODB 2021	Plyn	Elektrina	Pevné palivo	Žiadny
139	48	3	85	1

Zdroj: SODB 2021

3.1.3 Trh práce a nezamestnanosť

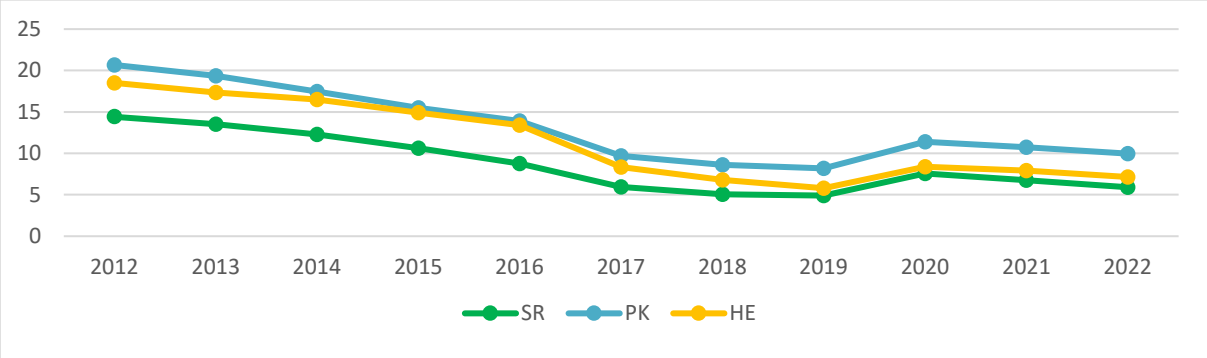
Okres Humenné z dlhodobého hľadiska patrí k jednému z mála okresov Prešovského kraja s mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou ako je priemer evidovanej miery nezamestnanosti v PK. V rámci okresov Prešovského kraja patril okres Humenné v roku 2022 ku trom okresom s najnižšou mierou evidovanej nezamestnanosti po okrese Poprad a Stará Ľubovňa, pričom mal nižšiu mierou evidovanej nezamestnanosti ako okres Prešov. Miera evidovanej nezamestnanosti na úrovni SR dosiahla v roku 2022 hodnotu 5,90%, PK dosiahol absolútne najvyššiu hodnotu spomedzi všetkých krajov SR, a to 9,98%, kým napr. Bratislavský kraj dosiahol hodnotu 3,24%. Okres Humenné dosiahol hodnotu 7,16%. Pre porovnanie najvyššiu mierou evidovanej nezamestnanosti v rámci okresov PK dosiahol okres Kežmarok so16,65%. Z dlhodobého hľadiska bola najnižšia evidovaná miera nezamestnanosti v okrese HE v roku 2019, keď dosiahla úroveň 5,81%, najvyššia bola v roku 2012, keď dosiahla úroveň 18,51%.

Tabuľka 12. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
SR	5,90	6,76	7,57	4,92	5,04	5,94	8,76	10,63	12,29	13,50	14,44
PK	9,98	10,75	11,39	8,19	8,61	9,68	13,91	15,50	17,45	19,35	20,66
HE	**7,16**	**7,93**	**8,38**	**5,81**	**6,81**	**8,34**	**13,41**	**14,91**	**16,49**	**17,33**	**18,51**

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 6. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti (Okres Humenné, PSK, SR)

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 13. Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese Humenné

Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese – v porovnaní rokov 2022 a 2012					
Vek uchádzačov	**15-24**	**25-34**	**35-49**	**50 a viac**	**Spolu**
Počet / % v roku 2022	269 (11,12)	515 (21,28)	890 (43,97)	746 (30,83)	2420 (100)
Počet / %v roku 2012	1307 (19,9)	1649 (25,01)	2164 (32,94)	1450 (22,07)	6570 (100)

Zdroj: ŠÚ SR

V okrese bolo ku koncu roka 2022 evidovaných celkovo 2420 uchádzačov o zamestnanie. Najpočetnejšou skupinou uchádzačov o zamestnanie boli uchádzači vo veku od 35 do 49 rokov,

a to 890 uchádzačov, čo tvorilo 43,97% z celkového počtu. V porovnaní s rokom 2012 počet uchádzačov o zamestnanie v roku 2022 výrazne klesol. Zmenil sa taktiež podiel uchádzačov v jednotlivých vekových kategóriách. Kým v roku 2022 tvoril podiel uchádzačov vo vekovej skupine 35-49 rokov 43,97%, v roku 2012 tvoril podiel 32,94%, teda podiel v tejto vekovej kategórii uchádzačov sa v roku 2022 zvýšil. Podobne sa zvýšil aj vo vekovej kategórii 50 a viac, a to o 8,76 p.b. Naopak vo vekovej kategórii 15-24 rokov sa podiel v porovnávaných rokoch v roku 2022 znížil o 8,78 p.b a vo vekovej kategórii 25-34 rokov o 3,73 p.b.

Tabuľka 14. Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie v okrese Humenné

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie v okrese – v porovnaní rokov 2022 a 2012				
	So ZP	**Absolventi**	**Mladiství**	**Dlhodobo evidovaní UoZ**
Počet v roku 2022	124	125	3	1114
Počet v roku 2012	295	562	20	3281

Zdroj: ŠÚ SR

Najťažšie uplatnenie na trhu práce majú dlhodobo evidovaní uchádzači o zamestnanie. Za dlhodobo nezamestnaného človeka sa považuje osoba, ktorá je registrovaná v evidencii uchádzačov o zamestnanie dlhšie ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. V okrese tvorilo ku koncu roka 2022 túto skupinu celkovo 1114 uchádzačov, čo tvorilo 46,03% z počtu uchádzačov o zamestnanie.

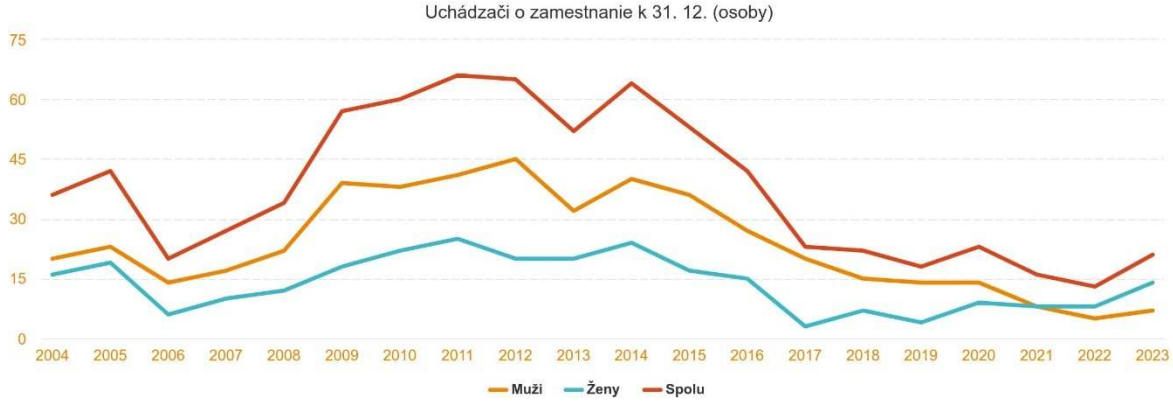
Najvyšší počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci Hankovce bol zaznamenaný v roku 2012, a to 65 uchádzačov o zamestnanie, naopak najnižší počet evidovaných uchádzačov 13, bol zaznamenaný v roku 2022.

Tabuľka 15. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

Evidovaní UoZ	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**	**2012**
Spolu	13	16	23	18	22	23	42	53	64	52	65
Muži	5	8	14	14	15	20	27	36	40	32	45
Ženy	8	8	9	4	7	3	15	17	24	20	20

Zdroj: ŠÚ SR

Obrázok 6. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

Zdroj: ŠÚ SR, obecná štatistika

Tabuľka 16. Trvalo bývajúce obyvateľstvo v obci podľa súčasnej ekonomickej aktivity

Ekonomická aktivita	počet	%
pracujúci (okrem dôchodcov)	193	38,37
pracujúci dôchodca	23	4,57
osoba na materskej dovolenke	3	0,6
osoba na rodičovskej dovolenke	5	0,99
nezamestnaní	33	6,56
žiak strednej školy	6	1,19
študent vysokej školy	15	6,16
osoba v domácnosti	31	5,29
dôchodca	126	25,05
príjemca kapitálových príjmov	3	0,23
žiak základnej školy	34	6,76
dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky	28	5,57
nezistené	6	1,19

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Tabuľka 17. Obyvateľstvo podľa odvetvia ekonomickej činnosti rok 2021

Ekonomická činnosť	Počet	%
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4	*1,79*
Ťažba a dobývanie	0	*0*
Priemyselná výroba	53	*23,66,*
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		*0,00*
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1	*0,45*
Stavebníctvo	18	*8,04*

Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	24	*10,71*
Doprava a skladovanie	8	*3,57*
Ubytovacie a stravovacie služby	6	*2,68*
Informácie a komunikácia	2	*0,89*
Finančné a poisťovacie činnosti	2	*0,89*
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0	*0,00*
Odborné, vedecké a technické činnosti	7	*3,13*
Administratívne a podporné služby	5	*2,23*
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	15	*6,7*
Vzdelávanie	10	*4,46*
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	19	*8,48*
Umenie, zábava a rekreácia	0	*0,00*
Ostatné činnosti	6	*2,68*
Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	0	*0*
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	0	*0*
Nezistené	44	*19,64*
Spolu	224	*100%*

Zdroj: SODB 2021

3.1.4 Občianska a technická vybavenosť

3.1.4.1 Občianska vybavenosť

3.1.4.1.1 Vzdelávanie

V obci sa v súčasnosti zabezpečuje predprimárne vzdelávanie materská škola v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, zriadená obcou v rámci jej originálnych kompetencií. V MŠ bolo k 15.9.2023 umiestnených 14 žiakov, vrátane 5, ktorí spadajú do povinného predprimárneho vzdelávania. Predprimárny vzdelávací proces prebieha v súčasnosti v jednej triede s jedným pedagogickým zamestnancom. V MŠ nepôsobil ku 15.9.2023 pedagogický asistent. V materskej škole je poskytovaná celodenná starostlivosť. (CVTI SR, 2024). V obci sa do roku 2019 nachádzala štátna materská škola zabezpečujúca predprimárne vzdelávanie. V roku 2019 bola zriadená 1 trieda s 11 žiakmi a 2 učiteľmi (ŠÚ SR, 2023).

Základná škola realizovala výchovno-vzdelávací proces do septembra 2015. Žiaci a študenti majúci trvalý pobyt v obci, dochádzajú za vzdelaním do okolitých obcí (Koškovce, kde sa nachádza materská škola so základnou školou), a do okresného mesta Humenné, kde sa okrem materských a základných škôl nachádzajú aj stredné školy, ako aj ďalšie vzdelávacie inštitúcie.

3.1.4.1.2 Šport, športové zariadenia a turizmus

Športovo aktívni obyvatelia a návštevníci obce majú možnosť športové aktivity realizovať vo viacerých druhoch športových zariadení, a to na futbalovom, multifunkčnom ihrisku, ktoré bolo vybudované v roku 2005 so zameraním na kolektívne, ale aj individuálne športy (tenis, volejbal, basketbal, pozemný hokej, futbal a iné. V roku 2021 obec revitalizovala detské ihrisko a okolie, ktoré bolo vybudované v roku 2017 v areáli školy.

V obci je aktívny športový klub TJ Hankovce. V roku 2023 obec získala z Nadácie SPP dotáciu na rekonštrukciu budovy Telovýchovnej jednoty“. V obci je obyvateľom a návštevníkom k dispozícii aj posilňovňa. V rámci obce sa nenachádzajú žiadne oficiálne turistické chodníky. „Hlavnou atraktivitou pre rekreáciu v riešenom území je prírodne hodnotné územie údolia Laborca a okolitej Laboreckej vrchoviny. Pokrývajú ju kvetnaté listnaté, prevažne bukové lesy, ktorých biologická hodnota bola dôvodom na ich zaradenie medzi územia európskeho významu sústavy NATURA 2000 - chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina a územie európskeho významu Belušky. Na severnom okraji katastra obce Hankovce, v údolí Krosná, je menšia rekreačná zóna, tvorená bývalým detským letným táborom. Pre jeho revitalizáciu je navrhnuté jeho doplnenie o športovo-rekreačné plochy (detské ihrisko, multifunkčné ihrisko, rekreačný bazén a pod.).“ (Územný plán obce Hankovce, 2022)

Novou zónou pre rozvoj každodennej rekreácie je okolie rieky Laborec, určené na vytvorenie oddychových a športových areálov, doplnených stravovacími a ubytovacími zariadeniami (penziónmi). V rámci rozvoja turistických trás je v územnom pláne vymedzená aj oddychová zóna v lokalite Diel.

3.1.4.1.3 Zdravotníctvo

Za primárnou (všeobecnou preventívnou, diagnosticko – liečebnou), sekundárnou (špecializovanou diagnosticko – liečebnou) a terciárnou (následná starostlivosť u chorých s ukončeným liečebným plánom) zdravotnou starostlivosťou dochádzajú obyvatelia obce do neďalekej obce Koškovce, kde sa nachádza zdravotné stredisko a do okresného mesta Humenné pretože služby spojené so zdravotnou starostlivosťou v obci nie sú dostupné.

3.1.4.1.4 Sociálne služby

Obyvatelia majú možnosť využívať sociálne služby poskytované v blízkom okolí. V obci pôsobí Miestny spolok Červeného kríža.

3.1.4.1.5 Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky

Kultúrne zariadenia

Ku kultúrnym zariadeniam v obci patrí kultúrny dom. Obec získala dotáciu na vybavenie KD a modernizáciu kuchynky kultúrneho domu v Hankovciach, keďže vybavenie bolo už zastaralé a nefunkčné. V roku 2017 bola založená folklórna spevácka skupina „Krosna“. V roku 2021 získala obec dotáciu PSK na vybavenie verejných priestranstiev na konanie kultúrnych podujatí. K obľúbeným kultúrno-spoločenským akciám patria napríklad Strieborný podvečer, fašiangový ples, oslavy obce, obecná zabíjačka, Karneval a Deň matiek.
Do roku 2012 v obci svoju činnosť realizovalo taktiež kultúrno-osvetové zariadenie.

Cirkev

Obyvatelia obce Hankovce v minulosti navštevovali kostol v obci Ľubiša. Začiatkom 20. storočia bol v obci Hankovce postavený prvý rímskokatolícky kostol. V súčasnosti na mieste tohto kostola bol postavený nový kostol - Kostol nanebovzatia Panny Márie, dokončený v roku 2003.

Národné kultúrne pamiatky

V obci sa nenachádzajú žiadne kultúrne pamiatky, ktoré by boli zaradené k národným kultúrnym pamiatkam Slovenska.

3.1.4.2 Technická infraštruktúra

3.1.4.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Cestná sieť

Katastrom obce prechádza regionálne dôležitá cesta II. triedy číslo 559, smerujúca z mesta Humenné do mesta Medzilaborce. V okresnom meste Humenné sa cesta napája na cestu I. triedy č.74. V rámci územia obce je využívaná taktiež cesta III. triedy č. 3842 (pôvodné číslo - 559005) s dĺžkou 5,695km smerujúca do obce Dedačov, ktorá je koncovou obcou. Obec získala NFP na výstavbu prístupovej cesty k IBV Vyšná Roveň. Realizáciou projektu výstavbou dopravného prepojenia – navrhovanej miestnej komunikácie v obci Hankovce na cestu II. triedy 559 spájajúcu s okresným mestom Humenné na južnej a okresným mestom Medzilaborce na severnej strane, dôjde k bezpečnému a plynulému prechodu obyvateľov a prejazdu vozidiel na cestu II. triedy.

Cesta III. triedy je v správe a údržbe SUC PSK. Obyvatelia obce majú k dispozícii aj miestne komunikácie, ktoré sú v správe obce.

V obci boli vybudované chodníky za pomoci programu pre rozvoj vidieka SR a to v dvoch etapách. V prvej etape sa vybudoval chodník od začiatku obce (smer od Humenného) až po obecný úrad a vlakovú stanicu. V druhej etape sa pokračovalo od obecného úradu až po železničné priecestie na vyšnom konci.

Cyklodoprava

V katastri obce sa nenachádzajú cyklochodníky ani cyklopruhy, preto cyklisti využívajú komunikáciu II. a III. triedy, miestne komunikácie i poľné cesty. Obec v rámci predkladaných zámerov plánuje vybudovať cyklochodník prepájajúci obec s existujúcou Medzinárodnou cykloturistickou trasou 5880 – Po stopách dobrého vojaka Švejka.

Cestná doprava

Autobusová doprava

Obyvatelia obce majú cestnú osobnú dopravu v rámci okresu a kraja zabezpečenú priebežnými linkami SAD Humenné. Dopravné spojenie v rámci kraja je zabezpečené aj inými prepravnými spoločnosťami.

Železničná doprava

Obyvatelia obce môžu využívať taktiež železničnú dopravu, keďže v obci sa nachádza železničná stanica. Trať, ktorá prechádza obcou, smeruje do Michaľan ↔ Humenného ↔

Medzilaboriec ↔ Lupkowa a slúži na verejnú osobnú, ale aj nákladnú dopravu. Z dlhodobého hľadiska trať ovplyvnila vývoj regiónu.

3.1.4.2.2 Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obyvatelia obce sú zásobovaní pitnou vodou prostredníctvom obecného vodovodu. Na obecný vodovod sú napojené takmer všetky domácnosti v obci. Doplnkovo, primárne na technické účely, obyvatelia využívajú aj vlastné studne.

Čistenie odpadových vôd a kanalizácia

V rámci projektu Splašková kanalizácia obce Hankovce bola na vybudovanie kanalizácie obci v roku 2023 poskytnutá dotácia z Environmentálneho fondu.

3.1.4.2.3 Energetické hospodárstvo

Zásobovanie plynom

Obec je plynofikovaná. Na plynovod je napojených cca 90% domácností obce.

Zásobovanie elektrickou energiou

Zastavené územie obce je zásobované elektrickou energiou prostredníctvom siete NN, ktorá je tvorená prevažne vzdušnými vedením (drevenými a betónovými stĺpmi). Osvetlenie v obci sa nachádza kombinovane na stĺpoch NN, stĺpoch verejného osvetlenia a telekomunikačných stĺpov. V roku 2016 obec uskutočnila rekonštrukciu a modernizáciu verejného osvetlenia v obci.

3.1.4.2.4 Telekomunikácie

Mobilné siete

Pokrytie službami mobilných operátorov v obci je dostatočné. Obyvatelia môžu využívať služby všetkých operátorov pôsobiacich na území Slovensku.

Internetové pripojenie

Obyvatelia a návštevníci obce využívajú okrem iných aj bezplatné pripojenie k širokopásmovému internetu o minimálnej rýchlosti 30Mbit/s.

Obecný rozhlas

Obec ma zriadený obecný rozhlas. Rozvody sú kombinovane na stĺpoch osvetlenia alebo NN. Ústredňa sa nachádza v priestoroch obecného úradu.

3.1.4.2.5 Odpadové hospodárstvo

V obci je riešený zber komunálneho a triedeného odpadu prostredníctvom zberných nádob a kontejnerov. Vývoz komunálneho a separovaného odpadu (papier, sklo, plasty a iné) z domácností je zabezpečený v pravidelných intervaloch spoločnosťou FÚRA, s.r.o.

3.1.4.3 Štandardy minimálnej vybavenosti obce

Tabuľka 18.Vybavenosť obce

Výber ukazovateľov	Odporúčaná vybavenosť	Stav v obci
Školstvo		
Materská škola	•	Áno
Telovýchova a šport		
Ihrisko pre deti	•	Áno
Ihrisko pre mládež a dospelých	•	Áno
Ihrisko maloplošné (menej ako 2000m^2 plochy)	•	Áno
Cestovný ruch – verejné ubytovanie		
Horské apartmány	o	Nie
Zdravotníctvo a sociálne služby		
Ambulancie	o	Nie
Maloobchod		
Potraviny, zmiešaný tovar	•	Áno
Kultúra		
Knižnica (obecná, regionálna, krajská)	o	Áno
Výstavné priestory (výstavné areáli a siene)	•	Nie
Kultúrno –osvetové zariadenia, klubovne	•	Áno
Kostoly, modlitebne, synagógy, meditačné priestory	o	Áno
Cintoríny, domy smútku, urnové háje, krematóriá	•	Áno
Zeleň		
Parky a iné typy verejnej parkovej zelene	o	Nie
Zeleň v obytných územiach	o	Áno
Zeleň pri občianskej vybavenosti	•	Áno
Ostatná zeleň (cintoríny, kempy, zeleň peších zón, ...)	•	Áno
Zeleň pri výrobných a priemyselných areáloch	•	Nie
Prírodná zeleň (lesy)	•	Áno
Služby		
Služby pre obyvateľov (murár, elektrikár, a iné)	•	Áno

• odporúčaná vybavenosť o alternatívne doplnenie vybavenosti

3.2 Analýza vonkajšieho prostredia

Rozvoj územia, ako aj rozvoj miestnych ekonomík, je ovplyvňovaný „vnútornými a vonkajšími“ faktormi a kombináciou ich vzájomného pôsobenia. Bohatstvo a dostupnosť vnútorných a vonkajších zdrojov patrí medzi faktory ovplyvňujúce rozvoj územia. Dôležitú úlohu zohráva ich vzájomná súvislosť a najmä schopnosť ich zhodnocovania. Prírodný a kultúrny potenciál, stav ekosystémov, stupeň rozvoja hospodárstva a priemyslu, kvalita služieb, zavádzanie vedy a výskumu do praxe, či stupeň ekonomickej aktivity v blízkom okolí, sú dôležitým determinantom rozvoja a schopnosti zhodnocovania potenciálu dôležitých pre rast konkurencieschopnosti vidieckeho územia. Faktory ovplyvňujúce rozvoj územia, ako aj rozvoj miestnych ekonomík a rast ich konkurencieschopnosti zároveň ovplyvňujú aj úroveň kvality života obyvateľov.

Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia. STEEP analýza

STEEP analýza, ktorá sa používa pri hodnotení vplyvu **vonkajšieho** prostredia na rozvoj obce, bola použitá v rámci analyzovania nasledujúcich faktorov vonkajšieho prostredia ovplyvňujúcich rozvoj a rast miestnej ekonomiky, konkurencieschopnosti a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Súčasťou STEEP analýzy je hodnotenie vplyvu faktorov **sociálnej** (napríklad migrácia obyvateľstva, ponuka služieb, vzdelanosť, orientácia ekonomík blízkeho a vzdialenejšieho okolia, úroveň rozvoja cestovného ruchu, vrátane vidieckeho CR, dopravná obslužnosť), **technologickej** (napríklad inovácie v technológiách a technologických procesoch) **ekonomickej** (napríklad toky peňazí, tovaru, služieb, informácií a energií, ktoré môžu ovplyvňovať fungovanie, stav a rozvoj územia)**, ekologickej a politickej** oblasti pôsobiacich z externého prostredia a ovplyvňujúcich interné prostredie.

Vyššie popísané faktory z pohľadu vonkajšieho prostredia **v sociálnej, technologickej ekonomickej, ekologickej a politickej** oblasti ovplyvňujú schopnosť vytvárať pracovné príležitosti a tvorbu pracovných miest, a tým nepriamo ovplyvňujú výšku migračného salda, ako aj výšku celkového prírastku/ úbytku.

Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj miestnej ekonomiky v obci je podstatný aj vplyv viacerých faktorov na úrovni Prešovského kraja.

Prešovský kraj je svojou rozlohou 8 972,7 km^2, ktorá zaberá 18,3 % rozlohy štátu, po Banskobystrickom kraji druhým najväčším krajom na Slovensku. Spoločnú hranicu v rámci Slovenskej republiky má kraj s tromi krajmi, na juhu s Košickým samosprávnym krajom a na západe s Banskobystrickým a Žilinským samosprávnym krajom. Na severe je územie

vymedzené štátnou hranicou Slovenskej republiky s Poľskou republikou (Malopoľské a Podkarpatské vojvodstvo) v dĺžke asi 360 km. Na východe je územie vymedzené štátnou hranicou s Ukrajinou (Zakarpatská oblasť) v dĺžke asi 38 km.

V obci Nová Sedlica sa nachádza najvýchodnejší bod kraja, ktorý je zároveň najvýchodnejším bodom Slovenska. Na území Prešovského kraja sa nachádza aj najvyšší bod Slovenska, Gerlachovský štít s výškou 2655m nad morom. K zásobovaniu pitnou vodou je využívaných jedenásť vodárenských tokov, ktoré sa nachádzajú v oblasti Vysokých Tatier, prameň Vyšný Slavkov (prešovský skupinový vodovod), nádrž Starina (najväčšia nádrž na pitnú vodu v Strednej Európe) a nádrž Domaša.

Na území kraja sa nachádza 5 národných parkov – Tatranský národný park, Pieninský národný park, Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský raj a Národný park Poloniny, 2 chránené krajinné oblasti – CHKO Vihorlat a CHKO Východné Karpaty, ktorý sa celým svojím územím nachádza na území Prešovského kraja. Na území CHKO sa nachádzajú 2 NPR, 7 PR Na území Prešovského kraja sa nachádza 55 národných prírodných rezervácií, 81 prírodných rezervácií, 3 národné prírodné pamiatky, 30 prírodných pamiatok, 7 chránených areálov (PHSR PSK 2021-2030), ale nachádzajú sa tu aj územia patriace do sústavy chránených území (chránené vtáčie územia a územia európskeho významu). Na území PK sa nachádzajú aj 2 biosférické rezervácie (BR Tatry a BR Východné Karpaty).

Územie kraja je z hľadiska územného usporiadania Slovenskej republiky vymedzené samosprávnym územným celkom Prešovského samosprávneho kraja a zahŕňa 665 samosprávnych území obcí a z toho 23 samosprávnych území miest, ktoré sú vytvorené zo 724 katastrálnych území. V kraji sa teda nachádza 665 obcí, najviac v rámci SR a je rozčlenený do 13 okresov (Prešov, Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov nad Topľou. Rozlohou najväčšími sú okresy Poprad, Bardejov a Prešov, naopak plošne najmenšími sú okresy Levoča, Stropkov a Medzilaborce). Z celkového počtu obyvateľov žije 47,9 % v mestách (v krajskom meste ku 31.12.2022 žilo 82 297 obyvateľov (ŠÚ SR,2023).

Počtom obyvateľov 808 090 (ku 31.12.2022) je Prešovský kraj najväčším krajom. Spomedzi všetkých krajov je v Prešovskom kraji dlhodobo najvyšší prirodzený prírastok. Na druhej strane sa z Prešovského kraja vysťahovalo najviac obyvateľov, a to najmä z okresov Stropkov, Svidník, Humenné, Snina a Medzilaborce. Veková štruktúra populácie Prešovského kraja ku 31.12.2020 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi naznačuje demografické starnutie obyvateľstva. Prešovský kraj v porovnaní s ostatnými krajmi má dlhodobo v populácii najvyšší podiel detí do 14 rokov a najnižší podiel obyvateľov starších ako 65 rokov. V roku 2021 bol

podiel detskej zložky 18,4 % a prevyšoval podiel seniorov o 3,3 p. b. Priemerný vek obyvateľa dosiahol 39 rokov a je v rámci Slovenska najnižší. Pomyselnú hranicu medzi okresmi s celkovým prírastkom a okresmi s celkovým úbytkom tvorí hranica medzi okresmi v juhozápadnej časti kraja a okresmi v severovýchodnej časti kraja. Prešovský kraj má v porovnaní s ostatnými krajmi najviac vysťahovaných. K medziročnému nárastu počtu obyvateľov vo veku 65 a viac rokov došlo vo všetkých okresoch Prešovského kraja. Veková štruktúra populácie Prešovského kraja ku 31.12.2022 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi naznačuje demografické starnutie obyvateľstva.

Situácia mladých ľudí na trhu práce v Prešovskom kraji nie je lichotivá. Index ekonomickej závislosti mladých ľudí je 27,94%, a teda najvyšší spomedzi všetkých krajov.
Táto situácia núti nezamestnaných mladých ľudí vycestovať za prácou do krajín Európskej únie. Rizikovou skupinou z hľadiska uplatnenia na trhu práce sa stávajú aj nezamestnaní nad 45 rokov veku, u ktorých nízka jazyková vybavenosť a zdravotné problémy sťažujú hľadanie práce doma aj v zahraničí.
Miera nezamestnanosti je spomedzi krajov dlhodobo najvyššia, v roku 2021 dosiahla 11,4 %. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorilo 48,7 %, miera zamestnanosti 20 – 64 ročných dosiahla 69,3 %. Priemerná mesačná mzda bola na úrovni 1 157 eur a bola najnižšia v rámci Slovenska. Rizikovou skupinou z hľadiska uplatnenia na trhu práce sa stávajú aj nezamestnaní nad 45 rokov veku, u ktorých nízka jazyková vybavenosť a zdravotné problémy sťažujú hľadanie práce doma aj v zahraničí. Prešovský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP patrí k menej výkonným regiónom Slovenska. V roku 2021 najväčší, viac ako štvrtinový, podiel na regionálnej hrubej pridanej hodnote tvoril priemysel, obchod, doprava, ubytovanie a stravovanie sa podieľali 18,9 % a verejná správa, povinné sociálne zabezpečenie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 18,8 %.
Priemysel v kraji je rôznorodý. Zastúpený je kovospracujúcim, drevospracujúcim, potravinárskym, elektrotechnickým, strojárskym, chemickým, textilným a odevným priemyslom. Je koncentrovaný hlavne do okresných miest. Najväčšími zamestnávateľmi v PK sú Tatravagónka a.s. v Poprade, Garrett Motion Slovakia s r.o. v Prešove, Tesla Stropkov a.s., Lear Corporation Seating Slovakia s r.o. v Prešove, Whirlpool Slovakia, s r.o. v Poprade, Chemosvit Folie, GVP, spol. s r.o., Plzeňský Prazdroj Slovensko, a.s. v Prešove, a ďalšie. Prešovský kraj patrí dlhodobo ku ekonomicky najslabším krajom, čiastočne z dôvodu, že kraj má prevažne vidiecky charakter. Na základe regionalizácie OECD patrí PSK medzi prevažne vidiecke regióny. V sídelnej štruktúre PSK, tak ako je to charakteristické pre celé územie SR,

prevládajú malé obce do 1000 obyvateľov. z hľadiska medzinárodnej dopravy významnú polohu v smere sever–juh, ale i východ–západ. Prechádza ním dôležitý hlavný slovenský severný cestný koridor Bratislava – Žilina – Poprad – Prešov – Košice, v smere sever – juh východný medzinárodný koridor Poľsko – Stará Ľubovňa – Prešov a Poľsko – Svidník - Prešov, ktorý pokračuje po spoločnej trase do Košíc a Maďarska. Železničné trate medzinárodného, resp. celoštátneho významu sú Žilina – Košice – Medzilaborce a Plaveč – Prešov – Košice. Verejnú autobusovú dopravu zabezpečujú široko rozvetvené linky autobusovej dopravy. Pre individuálnych motoristov slúži hustá sieť ciest rôznej kategórie s dĺžkou 3 192 km spolu s potrebnými službami, ako sú čerpacie stanice a servisy. Viac ako pätina slovenských diaľnic sa nachádza práve v Prešovskom kraji. Z hľadiska rozvoja CR sú jedným z interných a externých faktorov ovplyvňujúcich využívanie a zhodnocovanie endogénnych zdrojov okrem iného cyklotrasy a cyklochodníky. Medzinárodná cyklotrasa Po stopách dobrého vojaka Švejka smerujúca na Slovensku z Laboreckého sedla až po mesto Humenné prechádza aj obcou Hankovce. Vedie popri železničnej trati a v prípade, že obec zrealizuje PZ „Výstavba cyklochodníka“, prepájajúceho obec s medzinárodnou cyklotrasou, vytvoria sa pre obec priaznivejšie podmienky pre rozvoj CR.

V roku 2021 sa v PK nachádzalo 546 materských škôl, 390 základných škôl, 38 gymnázií a 63 stredných odborných škôl. Z vysokých škôl v Prešove sídli Prešovská univerzita a Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia.

Zdravotná starostlivosť sa poskytovala v roku 2021 v 2 047 zdravotníckych zariadeniach, ktorých súčasťou bolo 17 nemocníc, 1 613 zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti a 8 liečební. Územie kraja je kvôli vyhovujúcej geologickej stavbe veľmi bohaté na výskyt minerálnych a termálnych vôd, čo sa odráža v množstve prameňov, ktorých je na území kraja cca 400. Zastúpené sú všetky známe typy minerálnych vôd (prírodné minerálne vody, prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody stolové, okrem rádioaktívnych, niektoré dokonca vo veľkých koncentráciách). Väčšinu týchto minerálnych prameňov využívajú miestni obyvatelia, niektoré z nich sa plnia do fliaš ako kvalitné minerálne, stolové, či liečivé vody. Patrí k nim najmä Ľubovnianka, Sulínka, Cigeľka, Salvator, či Baldovská. Sú považované za vzácny prírodný zdroj a bezpochyby sú ďalším predpokladom rozvoja územia. Sieť zariadení zdravotníckej starostlivosti dopĺňajú vyhľadávané kúpele. V súčasnosti sa nachádzajú na území kraja známe balneologické a klimatické kúpeľné komplexy. Balneologické kúpele zamerané na choroby pohybového a obehového ústrojenstva vznikali v blízkosti prameňov už v minulosti. Na území kraja nájdeme jedny z najstarších kúpeľov na Slovensku - Bardejovské kúpele.

Známe sú však aj Kúpele Vyšné Ružbachy známe najmä svojím prírodným výtvorom - travertínovým jazierkom- kráterom a Kúpele Červený kláštor - Smerdzonka

Klimatické kúpele nájdeme na území kraja najmä vo Vysokých Tatrách, kde je využité horské prostredie a jeho blahodarný vplyv na dýchacie cesty. Známe sú najmä kúpele Tatranská Polianka, Nový Smokovec, Tatranské Matliare, či Tatranská kotlina

Aj keď Prešovský kraj na základe ekonomických ukazovateľov patrí k zaostalejším regiónom Slovenska, nenasvedčuje tomu územie bohaté na prírodné, kultúrne a historické zdroje. Prírodné prostredie je relatívne málo narušené najmä v oblastiach s nízkou ekonomickou aktivitou.

3.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza

Metóda SWOT analýzy je jedným z dôležitých nástrojov strategického plánovania, popisujúca podmienky ovplyvňujúce rozvoj územia. Metóda hodnotí, resp. monitoruje obec z pohľadu jej kľúčových interných silných a slabých stránok, ale aj z pohľadu možných kľúčových externých príležitostí a ohrození. Uvedená SWOT analýza obce hodnotí možnosti rozvoja obce z pohľadu dostupného atraktívneho a inkluzívneho prostredia.

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRSTVO A ATRAKTÍVNE SLUŽBY

Silné stránky	Slabé stránky
- zachovaný vidiecky ráz územia - kvalitné životné prostredie, kvalitné ekosystémové služby - geografická poloha - južný okraj Nízkych Beskýd v doline rieky Laborec - katastrom obce preteká najvýznamnejšia rieka okresu Humenné, rieka Laborec - intravilánom obce vedie medzinárodná cyklotrasa Po stopách dobrého vojaka Švejka - zásobovanie plynom, elektrinou, pitnou vodou - vybudovaná kanalizácia - vybudovaná vzdelávacia infraštruktúra – MŠ - vybudovaná infraštruktúra pre kultúru a šport, voľnočasová infraštruktúra - hospodársky areál - aktívny spoločenský život	- nepriaznivý trend vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľov - nedobudovaná kanalizácia - zlý technický stav vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody - multifunkčné ihrisko v zlom technickom stave - vysoká energetická náročnosť budovy MŠ - nevybudovaný chodník ku IBV Vyšná Roveň - nevybudovaná MK pri kostole - absencia zberného dvora - stredne úrodné pôdy (kambizeme modálne), vhodné pre pestovanie len užšieho sortimentu poľnohospodárskych plodín - nedostatočne zhodnotený dostupný prírodný potenciál pre vidiecky cestovný ruch, ekoturizmus a cykloturizmus - absencia oddychovej zóny - nevyužité a nerevitalizované zanedbané územie

- manažment obce s dostatočnými skúsenosťami - obyvatelia otvorení novým myšlienkam	- absencia kvalitnej turistickej cykloturistickej a voľnočasovej infraštruktúry - nedostatok služieb v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, nedostatok pracovných príležitostí - nedostatočná digitalizácia - nedostatok finančných prostriedkov na PD - nízka diverzifikácia činností v prvovýrobe a spracovateľskom priemysle - nízka diverzifikácia činností v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve
Príležitosti	**Ohrozenia**
- blízkosť okresného mesta - blízkosť potenciálnych zamestnávateľov - medzinárodná cyklotrasa Po stopách dobrého vojaka Švejka (v súčasnosti cyklochodník prechádza Slovenskom a Poľskom) - moderná legislatíva v oblasti ekosystémovej politiky - možnosť podpory definovaných oblastí z EŠIF - možnosť podpory definovaných oblastí z iných finančných mechanizmov	- odliv mladých, lepšia finančná motivácia mladých v zahraničí, nedostatočná motivácia mladých vrátiť sa - neochota podnikateľských subjektov investovať na území obce - nedostatok štátnych dotácií na skvalitnenie potrebných typov infraštruktúry - nedostatok financií v oblasti služieb - nedostatočne ohodnotená práca v službách - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov z EŠIF a iných finančných mechanizmov

3.4 Zhodnotenie súčasného stavu - Identifikácia potrieb

V tejto časti sú definované identifikované potreby a návrhy na možné riešenia týkajúce sa rozvoja územia obce. Ich transformáciou do konkrétnych aktivít a pomocou správne nastavenej politiky je možné v strednodobom horizonte zabezpečiť pozitívny trend v oblasti rozvoja, rastu a konkurencieschopnosti miestnej ekonomiky a ponuku kvalitných atraktívnych služieb.

Identifikované potreby, chápané aj ako „rozvojové výzvy“, tvoria východisko pre prípravu ďalších častí dokumentu - strategickej časti, programovej, realizačnej časti, a finančnej. Pri stanovovaní cieľov boli do úvahy vzaté determinanty možného rozvoja územia, teda vnútorné a vonkajšie prostredie, dopyt po území ako celku, ale aj čiastkový dopyt na území, potenciál rozvoja územia a schopnosť jeho využitia (v oblasti prírodno-geografickej, socio-demografickej, socio-ekonomickej a inovačnej), kvalita riadenia územia (schopnosť a miera implementácie jednotlivých politík), dostupnosť a kvalita služieb a ďalšie.

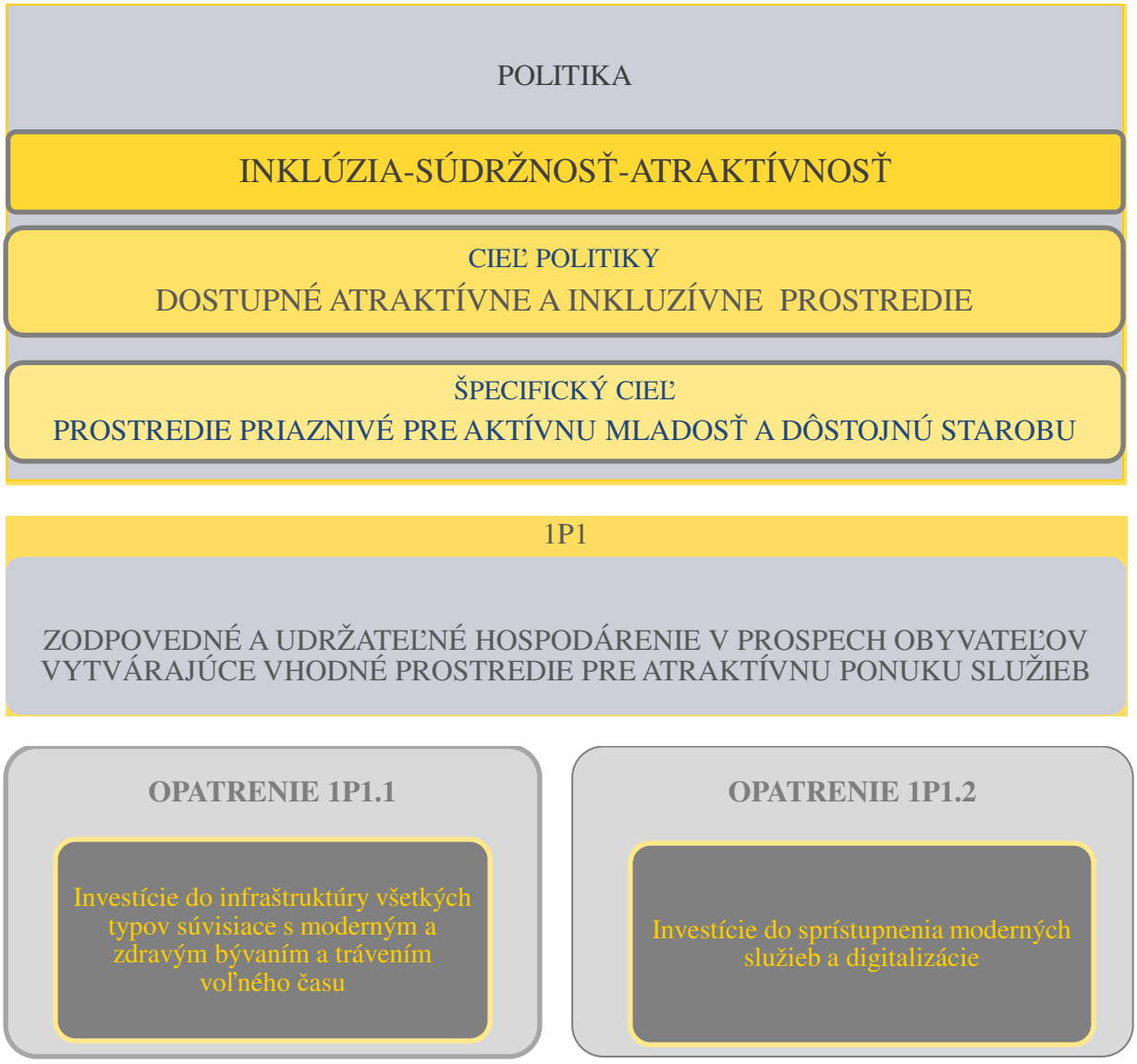
Identifikácia konkrétnych potrieb

1. Vytvárať podmienky pre priaznivé podnikateľské prostredie a motivovať k zakladaniu a prevádzkovaniu mikro a malých podnikov s predmetom podnikania v oblastiach s rozvojovým potenciálom.
2. Zachovať, efektívne a udržateľne využívať a zhodnocovať endogénne zdroje, kultúrne a prírodné dedičstvo.
3. Cielene investovať do technickej, sociálnej infraštruktúry, infraštruktúry a súvisiacej s voľným časom a infraštruktúry malých rozmerov. Podporovať rozvoj cyklotrás, cyklochodníkov, turistických trás s cieľom rozvoja CR a zvýšenia výkonnosti miestnej ekonomiky.
4. Podporovať vznik a propagáciu inovatívnych výrobkov s vyššou pridanou hodnotou a ich uvádzanie na trh.
5. Klásť väčší dôraz na ochranu biologickej diverzity, efektívne využívať pôdu, ekosystémový prístup vrátane zelených infraštruktúr, klásť väčší dôraz zvyšovaniu energetickej efektívnosti.
6. Budovať kvalitnú environmentálnu s cieľom znižovať množstvo biologicky rozložiteľných odpadov, eliminovať nelegálne skládky.
7. Zachovať ekosystémový prístup a budovať zelenú a modrú infraštruktúru a realizovať adaptačné opatrenia na zmierňovanie dôsledkov zmeny klímy.

4 STRATEGICKÁ ČASŤ

Úlohou strategickej časti rozvojovej stratégie je v horizonte do roku 2030 definovať politiku obce, v nadväznosti na víziu obce definovanú v PHSR: „Hankovce - priestor pre aktívnu mladosť a dôstojnú starobu“.

Východiskom pre vypracovanie tejto časti sa stali výsledky podrobných tematických analýz systemizované v SWOT analýze a definovaní kľúčových potrieb. Projektovými zámermi, ktoré sa samospráve podarilo do roku 2023 zrealizovať, boli vytvorené dobré predpoklady pre realizáciu opatrení a dosahovanie cieľa politiky v období 2024-2030. Realizáciou projektových zámerov obec zabezpečí udržateľný hospodársky, sociálny a územný rozvoj obce, s ohľadom na jej potenciál, na ochranu a zhodnotenie historického a kultúrneho dedičstva, bezpečnosť, ochranu prírody a na dodržanie zásady rešpektovania medzinárodných záväzkov v oblasti životného prostredia.

5 PRGRAMOVÁ ČASŤ

Kľúčové potreby identifikované v analytickej časti sú v programovej časti transformované a integrované do jednotnej štruktúry priorít a opatrení. Opatrenia a projektové zámery v tejto časti sú nástrojmi na dosiahnutie cieľa politiky. Cieľ politiky a špecifický cieľ sú prierezové, a preto programová časť logicky nadväzuje na strategickú časť. Výsledkom procesu implementácie PRO bude vytvorenie prostredia priaznivého pre zvyšovanie výkonnosti miestnej ekonomiky, dotknutých subjektov, ale aj vytvorenie prostredia priaznivého pre zvyšovanie kvality života obyvateľov.

Konkrétne projektové zámery, ktoré obec plánuje realizovať v období 2024-2030, navrhnuté na základe identifikovaných potrieb, sú kvôli lepšej prehľadnosti aj v programovej časti spracované v tabuľkách.

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
ROSTREDIE PRIAZNIVÉ PRE AKTÍVNU MLADOSŤ A DÔSTOJNÚ STAROBU	1P1.1 Investície do infraštruktúry všetkých typov súvisiacej s moderným a zdravým bývaním a trávením voľného času	1P1.1.1 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity
		1P1.1.2 Výstavba oddychovej zóny pri Laborci - revitalizácia zanedbaného a nevyužívaného územia
		1P1.1.3 Inžinierske siete, rozšírenie NN v lokalite u Potoka a v lokalite Vyšná Roveň
		1P1.1.4 Rekonštrukcia MŠ - zvýšenie energetickej efektívnosti, OZE
		1P1.1.5 Výstavba chodníka na IBV Vyšná Roveň
		1P1.1.6 Výstavba MK pri kostole
		1P1.1.7 Výstavba zberného dvora
		1P1.1.8 Rekonštrukcia vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody (prameň)
		1P1.1.9 Výstavba cyklochodníka
	1P1.2 Investície do sprístupnenia moderných služieb a digitalizácie	1P1.2.1: Zriadenie digitálnej úradnej tabule v interiéri
		1P1.2.2: Príprava PD na vysporiadanie pozemkov na IBV Vyšná Roveň

5.1 Špecifikácia a popis opatrení

Cieľom politiky obce je v prostredí Laboreckej vrchoviny integráciou finančných zdrojov/investícií do oblastí s rozvojovým potenciálom budovať konkurencieschopnú inkluzívnu obec atraktívnu pre prácu a oddych. Európska politika v snahe podporiť vyššiu výkonnosť miestnych ekonomík a propagáciu a ochranu jedinečnosti území pri dodržaní dotknutej legislatívy podporuje takéto iniciatívy prostredníctvom nenávratných finančných zdrojov. V zmysle platnej legislatívy predstavujú štrukturálne fondy doplnkový zdroj financovania potrieb podporujúcich miestny a regionálny rozvoj.

Opatrenie 1P1.1

Investície do infraštruktúry všetkých typov súvisiacej s moderným a zdravým bývaním a trávením voľného času

Svoju jedinečnosť obce získavajú vďaka súhre viacerých faktorov. Či už ide o izolovanosť, resp. primeranú vzdialenosť od väčších miest, bohatú históriu alebo polohu v zaujímavej a tichej prírodnej lokalite, v lokalite s kvalitnými ekosystémovými službami. K identite jedinečnosti, ktorá je pre obec pridanou hodnotou, môže však prispieť aj samospráva múdrym spravovaním verejných záležitostí a samotní obyvatelia obce rozumným nakladaním s potenciálom obce. Slovensko nepatrí ku krajinám s vysokou inovačnou výkonnosťou.

V zmysle zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení „obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku.., vykonáva úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnuteľným a nehnuteľným majetkom obce..., usmerňuje ekonomickú činnosť v obci...,vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci, zabezpečuje nakladanie s odpadom, ...zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žúmp...správu miestnych komunikácií, cyklotrás, turistických trás, cyklochodníkov a pod.

Obec Hankovce, ako prenesený výkon štátnej správy, vykonáva miestnu štátnu správu vo veciach miestnych komunikácií a účelových komunikácií. Samospráva v plánuje vybudovať kvalitnú technickú infraštruktúru v súlade so stanovenými cieľmi a zabezpečiť obyvateľom dostupnosť kvalitných služieb a vytvoriť prostredie podporujúce rozvoj inovatívnych a kvalitných služieb ústretových voči obyvateľom. Výstavbou chodníka ku IBV a výstavbou miestnej komunikácie pri kostole prispeje samospráva obce k vyššej bezpečnosti obyvateľov.

Keďže samosprávu obce vykonávajú obyvatelia obce, má samospráva záujem budovať udržateľné environmentálne prijateľné hospodárstvo, odolné voči zmene klímy efektívne

využívajúce zdroje, vrátane obnoviteľných zdrojov energie, zároveň má záujem chrániť kvalitu ekosystémových služieb. V súvislosti s tým a nadväzujúc na ambíciu samosprávy vytvárať prostredie priaznivé pre rozvoj udržateľného hospodárstva a ponúkajúce atraktívne služby, v nadväznosti na medzinárodnú cykloturistickú trasu 5880 Po stopách príhod dobrého vojaka Švejka zaradila samospráva medzi plánované PZ taktiež „výstavbu cyklochodníka" ktorý by sa tiahol popri trati v smere od materskej školy po kataster obce Koškovce, kde by sa na túto trasu plynule napojil. Medzinárodná cyklotrasa sa tiahne popri železničnej trati, ktorú využil počas 1. svetovej vojny aj hlavný hrdina slávneho románu J. Haška. Trasa prechádza mnohými mestami, ale aj neznámymi obcami severovýchodného Slovenska s pohnutou históriou. Na slovenskom území začína v Laboreckom sedle a zatiaľ končí v okresnom meste Humennom. Samospráva predpokladá, že vybudovaním cyklochodníka dôjde k výraznejšiemu posilneniu a rozvoju CR v obci, a to páve vďaka vyššej návštevnosti.

Slabé stránky miestnej ekonomiky, akými sú nízka kvalita, zlý technický stav rôznych typov infraštruktúr súvisiacich či už so vzdelávaním a poskytovaním sociálnych služieb a služieb v oblasti zdravotníctva, kultúry a športu, sa môže stať výhodou pri umiestňovaní investícií do zavádzania inovácií podporujúcich rozvoj.

Projektové/investičné zámery

1P1.1.1 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity

1P1.1.2 Výstavba oddychovej zóny pri Laborci - revitalizácia zanedbaného a nevyužívaného územia

1P1.1.3 Inžinierske siete, rozšírenie NN v lokalite u Potoka a v lokalite Vyšná Roveň

1P1.1.4 Rekonštrukcia MŠ - zvýšenie energetickej efektívnosti, OZE

1P1.1.5 Výstavba chodníka na IBV Vyšná Roveň

1P1.1.6 Výstavba MK pri kostole

1P1.1.7 Výstavba zberného dvora

1P1.1.8 Rekonštrukcia vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody (prameň)

1P1.1.9 Výstavba cyklochodníka

Opatrenie 1P1.2

Investície do sprístupnenia moderných služieb a digitalizácie

Slabé stránky miestnej ekonomiky, akými sú nízka kvalita, zlý technický stav technickej, environmentálnej, či iných typov infraštruktúr súvisiacich či už so vzdelávaním, voľným

časom, poskytovaním služieb v oblasti kultúry a športu, digitalizáciou a pod. sa môže stať výhodou pri umiestňovaní investícií do zavádzania inovácií podporujúcich rozvoj.

S cieľom vyššej informovanosti a prepojenia územia plánuje samospráva v oblasti digitálnej transformácie nadviazať na najmä na jeden zo 4 základných konkrétnych cieľov európskej stratégie Digitálny kompas do roku 2030, politického programu s názvom Cesta k digitálnemu desaťročiu do roku 2030

- digitalizácia verejných služieb (všetky kľúčové verejné služby by mali byť dostupné online...)

Samospráva plánuje zriadenie elektronickej (digitálnej) úradnej tabule umiestnenej priamo v interiéri OcÚ, čím prispeje k jednoduchej dostupnosti dokumentov, bulletinov, obecných novín a pod. Výhodou úradnej tabule je rýchla dostupnosť informácií nielen pre obyvateľov, podnikateľov, ale aj pre návštevníkov, turistov, vrátene osôb s handicapom. Úradná tabuľa môže poskytovať zároveň 3D virtuálne prehliadky, interaktívne mapy, navigácie a pod.

Projektové/investičné zámery

1P1.2.1 Zriadenie digitálnej úradnej tabule v interiéri

1P1.2.2 Príprava PD na vysporiadanie pozemkov na IBV Vyšná Roveň

5.2 Projektové zámery

In	TZ	Priorita	Opatrenia	Zameranie projektu (názov vystihujúci PZ)	Oblasť	Ukazovateľ výstupu / jednotka	Plánovaná hodnota v roku 2030	Stav pripravenosti PZ	Predpokladané náklady	Predpokladaný termín realizácie	Podmienky realizácie
obec	I	ZODPOVEDNÉ A UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE V PROSPECH OBYVATEĽOV VYTVÁRAJÚCE VHODNÉ PROSTREDIE PRE ATRAKTÍVNU PONUKU SLUŽIEB	Investície do infraštruktúry súvisiacej s digitalizáciou, trávením voľného času a športom, investície do vzdelávacej, kultúrnej infraštruktúry a infraštruktúry pre oblasť sociálnu	Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity	SI	Vytvorený alebo obnovený OP	1	Spracovaná PD	**130 000,00**	2026-2030	EŠIF, POaO, dotácie
obec	I			Výstavba oddychovej zóny pri Laborci - revitalizácia zanedbaného a nevyužívaného územia	SI	Vytvorený alebo obnovený OP	1	V štádiu úvah	**200 000,00**	2025-2030	EŠIF, Interreg P-S, dotácia PSK, VZ
obec	I			Inžinierske siete Rozšírenie NN v lokalite u Potoka a v lokalite Vyšná Roveň	SI	Dĺžka IS		V štádiu úvah	**100 000,00**	2025-2030	EŠIF/iné fondy EU
obec	I			Rekonštrukcia MŠ - zvýšenie energetickej efektívnosti, OZE	SI	Verejná budova so zlepšenou energetickou hospodárnosťou	1	V štádiu úvah	**250 000,00**	2026-2030	EŠIF/iné fondy EU
obec	I			Výstavba chodníka na IBV Vyšná Roveň	TI	Dĺžka chodníka	650m	V štádiu úvah	**20 000,00**	2026	EŠIF/iné fondy EU
obec	I			Výstavba MK pri kostole	TI	Dĺžka MK	200m	V štádiu úvah	**25 000,00**	2025-2030	EŠIF/iné fondy EU
obec	I			Výstavba zberného dvora	EI	Investície do zariadení na triedený zber KO (€)	150 000,00€	Realizuje sa	**150 000,00**	2024-2025	EŠIF/iné fondy EU
obec	I			Rekonštrukcia vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody (prameň)	EI	Dĺžka nových alebo modernizovaných potrubí rozvodných systémov VV	m	V štádiu úvah	**500 000,00**	2026-2030	EŠIF/iné fondy EU
				Výstavba cyklochodníka	CR	Dĺžka cyklochodníka	1 500 m	V štádiu úvah	**230 000,00**	2025 -2030	EŠIF/iné fondy EU
obec	I		Investície do infraštruktúry zvyšujúcej bezpečnosť, kvalitu ekosystémových služieb a kvalitu života	Zriadenie digitálnej úradnej tabule v interiéri	ITI	Počet inštalovaných digitálnych úradných tabúľ	1	V štádiu úvah	**6 000,00**	2024-2026	dotačné schémy PSK
obec	I			Príprava PD na vysporiadanie pozemkov na IBV Vyšná Roveň	Z	Počet vypracovaných PD	6	V štádiu úvah	**200 000,00**	2028	vlastné zdroje (obec)

In-Investor TZ-Typ zámeru I-investičný OP-otvorený priestor SI-sociálna infraštruktúra TI-technická infraštruktúra EI-environmentálna infraštruktúra POaO - Plán obnovy a odolnosti Z-zamestnanosť

5.3 Projektové zámery so spracovanou projektovou dokumentáciou/vydanými povoleniami

ZODPOVEDNÉ A UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE V PROSPECH OBYVATEĽOV VYTVÁRAJÚCE VHODNÉ PROSTREDIE PRE ATRAKTÍVNU PONUKU SLUŽIEB					
1P1.1.1 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity					
Základné údaje					
Garant:	obec				
Kontaktná osoba	starosta/poverená osoba				
Začatie a ukončenie projektu	2026-2030				
Súčasný stav projektu	spracovaná PD				
Stav pred realizáciou	v nevyhovujúcom technickom stave				
Cieľ	*„D*ostupné atraktívne a inkluzívne prostredie“				
Výstup	vytvorený alebo obnovený otvorený priestor				
Výsledok	kvalitná pohybová infraštruktúra				
Dopad	dostupnosť atraktívnych služieb				
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik	***Predpokladaný termín***				
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2026-2030				
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2025-2026				
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy	2026-2028				
Realizácia projektu / kolaudácia	2026-2030				
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	130 000,00	x	x	x	
Spolu	130 000,00	x	x	x	

ZODPOVEDNÉ A UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE V PROSPECH OBYVATEĽOV VYTVÁRAJÚCE VHODNÉ PROSTREDIE PRE ATRAKTÍVNU PONUKU SLUŽIEB	
1P1.1.7 Výstavba zberného dvora	
Základné údaje	
Garant:	obec
Kontaktná osoba	starosta / poverená osoba
Začatie a ukončenie projektu	2024-2025
Súčasný stav projektu	realizuje sa
Stav pred realizáciou	absencia zberného dvora
Cieľ	„Dostupné atraktívne a inkluzívne prostredie“
Výstup	Zberný dvor
Výsledok	Kvalitná environmentálna infraštruktúra
Dopad	dostupnosť inovatívnych kvalitných služieb

Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		***Predpokladaný termín***			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		projektový zámer sa realizuje			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		-			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		-			
Realizácia projektu / kolaudácia		2025			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	150 000,00	x	x	x	
Spolu	150 000,00	x	x	x	

5.4 Merateľné ukazovatele

Pre monitorovanie napĺňania cieľa politiky a realizácie opatrení rozpracovaných do úrovne projektových zámerov boli zvolené ukazovatele výstupu, prípadne výsledku. V prípade výstupov ide o konkrétne produkty, ktoré sú očakávaným výstupom realizácie jednotlivých projektových zámerov definovaných v akčnom pláne. Výstupy nevedú ku kvalitatívnemu posudzovaniu. Indikátory výstupov sú merané vo fyzikálnych jednotkách ako je počet, kus, m, m^2. V prípade ukazovateľov výsledku sú tieto indikátormi pokroku implementácie a dosahovania cieľov.

PRIORITNÁ OBLASŤ SOCIÁLNA				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota Rok 2015	Cieľová hodnota Rok 2023
Opatrenie: 1P1.1. Investície do infraštruktúry všetkých typov súvisiace s moderným a zdravým bývaním a trávením voľného času				
1P1.1.1 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity				
výstup	Vytvorený alebo obnovený otvorený priestor	priestor	0	1
1P1.1.2 Výstavba oddychovej zóny pri Laborci - revitalizácia zanedbaného a nevyužívaného územia				
výstup	Vytvorený alebo obnovený otvorený priestor	priestor	0	1
1P1.1.3 Inžinierske siete, rozšírenie NN v lokalite u Potoka a v lokalite Vyšná Roveň				
výstup	Dĺžka inžinierskych sietí	m	0	
1P1.1.4 Rekonštrukcia MŠ - zvýšenie energetickej efektívnosti, OZE				
výstup	Verejná budova so zlepšenou energetickou hospodárnosťou	budova	0	1
1P1.1.5 Výstavba chodníka na IBV Vyšná Roveň				
výstup	Dĺžka chodníka	m	0	650
1P1.1.6 Výstavba MK pri kostole				
výstup	Dĺžka MK	m	0	200
1P1.1.7 Výstavba zberného dvora				
výsledok	Investície do zariadení na triedený zber odpadu (v €)	€	0	150 000,00
1P1.1.8 Rekonštrukcia vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody (prameň)				
výstup	Dĺžka nových alebo modernizovaných potrubí rozvodných systémov verejných vodovodov	m	0	
	1P1.1.9 výstavba cyklochodníka			
výstup	Dĺžka cyklochodníka	m	0	1500
Opatrenie: 1P1.2 Investície do sprístupnenia moderných služieb a digitalizácie				
1P1.2.1 Zriadenie digitálnej úradnej tabule v interiéri				
výstup	Počet inštalovaných digitálnych úradných tabúľ	ks	0	1
1P1.2.2 Príprava PD na vysporiadanie pozemkov na IBV Vyšná Roveň				
výstup	Počet vypracovaných PD	m	0	6

6 REALIZAČNÁ ČASŤ

6.1 Implementácia PRO, inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Obec bude v procese realizácie dokumentu postupovať v zmysle zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov. Partnermi v tomto procese môžu byť všetci dotknutí obyvatelia, zamestnávatelia, ako aj podnikateľské subjekty, ktorí prejavia záujem prispieť k rozvoju miestnej ekonomiky, a sú relevantnými hráčmi na poli regionálneho rozvoja. Svoju mieru ochoty podporiť rozvoj a zlepšiť výkonnosť miestnej ekonomiky prejavili aj obyvatelia obce.

6.2 Komunikačná stratégia a koordinácia

Počas vypracovávania strategického dokumentu zabezpečoval koordináciu prípravy dokumentu starosta obce. Príprava jednotlivých odborných častí dokumentu bola zabezpečená expertmi v oblasti projektového manažmentu a expertmi.

Metódy komunikácie:

1. Konzultácie jednotlivých krokov - činností samosprávy a dodávateľa diela v rámci prípravy a spracovania dokumentu
2. Pracovné stretnutia
3. Dotazníkový prieskum (starosta obce, poslanci obecného zastupiteľstva)
4. Elektronická komunikácia
5. Poskytnutie informácie o príprave dokumentu na webovej stránke obce a dotknutých subjektov
6. Zaslanie pripomienok ku pripravovanému dokumentu v súlade so zákonom 24/2006 Z.z a ich zohľadnenie v procese implementácie dokumentu
7. Poskytovanie informácií v procese implementácie strategického dokumentu v závislosti od požiadaviek a vo vzťahu k dotknutým cieľovým skupinám v súkromnom a verejnom sektore

6.3 Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom monitorovacích a hodnotiacich aktivít bude sledovať napĺňanie definovaných cieľov prostredníctvom ukazovateľov a sledovať prínos cielene umiestnených investícií k rozvoju miestnej ekonomiky a rastu jej konkurencieschopnosti, napríklad prostredníctvom zvyšovania počtu pracovných miest, počtu diverzifikácií činností, zavádzania inovatívnych technológií a vzniku nových kreatívnych činností. Sledované monitorovacie ukazovatele sa porovnajú v

každej správe – počiatočný a konečný stav. Všetky ukazovatele sú východiskom pri priebežnom posudzovaní vplyvov stratégie na rozvoj územia. Monitorovacie ukazovatele budú sledované na základe údajov z priebežne realizovaných alebo ukončených projektov. Ich zber bude zabezpečovať osoba poverená zastupiteľstvom obce jedenkrát ročne a spracuje ich do výslednej podoby.

Cieľom merateľných ukazovateľov je sledovať ako prostredníctvom efektívnejšieho využívania endogénnych zdrojov a najmä ich zhodnotením dochádza k rozvoju miestnej ekonomiky, rastu jej konkurencieschopnosti a tým ku zvyšovaniu spokojnosti a kvality života obyvateľov v obci. Sú členené na:

a) ukazovatele výstupov - kvantitatívne hodnotia nastávajúcu zmenu

b) ukazovatele výsledkov - kvalitatívne hodnotia nastávajúcu zmenu

c) ukazovatele dopadu – predpokladajú kvantitatívnu zmenu na širšie územie do budúcna

6.4 Akčný plán na obdobie 2024-2030

Projektový zámer	Termín (rok/roky)	Zdroj financovania				Realizácia aktivity viazaná na
		EÚ	SR	Obec	Iné	
Opatrenie 1P1.1 Investície do infraštruktúry všetkých typov súvisiace s moderným a zdravým bývaním a trávením voľného času						
Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity	2026-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Výstavba oddychovej zóny pri Laborci - revitalizácia zanedbaného a nevyužívaného územia	2025-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Inžinierske siete Rozšírenie NN v lokalite u Potoka a v lokalite Vyšná Roveň	2025-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Rekonštrukcia MŠ - zvýšenie energetickej efektívnosti, OZE	2026-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Výstavba chodníka na IBV Vyšná Roveň	2026	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Výstavba MK pri kostole	2025-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Výstavba zberného dvora	2024-2025	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Rekonštrukcia vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody (prameň)	2026-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Výstavba cyklochodníka	2025-2030	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Opatrenie 1P1.2 Investície do sprístupnenia moderných služieb a digitalizácie						
Zriadenie digitálnej úradnej tabule v interiéri	2024-2026	x	x	x		získanie finančných prostriedkov
Príprava PD na vysporiadanie pozemkov na IBV Vyšná Roveň, Príprava 6 PD	2028	x	x	x		získanie finančných prostriedkov

7 FINANČNÁ ČASŤ

V zmysle zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov „základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovnávania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon. Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu, ale aj z ďalších zdrojov. Môže na plnenie svojich úloh použiť nenávratné finančné prostriedky, návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Pri umiestňovaní investícií bude obec postupovať v súlade so zákonom. (Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov).

Samospráva sa v programovom období 2021-2027 bude uchádzať o nenávratné finančné príspevky z EŠIF, štátneho rozpočtu. Obec sa bude uchádzať aj o štátne dotácie, o zdroje z rôznych dostupných finančných mechanizmov, aj v rámci cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce.

7.1 Finančný plán

PRIORITA 1	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu	Zdroje financovania				
				ÉÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
Opatrenie 1P1.1 Investície do infraštruktúry všetkých typov súvisiace s moderným a zdravým bývaním a trávením voľného času	Rekonštrukcia multifunkčného ihriska, infraštruktúry pre pohybové aktivity	2026-2030	130 000,00	x	x	x	x	
	Výstavba oddychovej zóny pri Laborci - revitalizácia zanedbaného a nevyužívaného územia	2025-2030	200 000,00	x	x	x	x	
	Inžinierske siete Rozšírenie NN v lokalite u Potoka a v lokalite Vyšná Roveň	2025-2030	100 000,00	x	x	x	x	
	Rekonštrukcia MŠ - zvýšenie energetickej efektívnosti, OZE	2026-2030	250 000,00	x	x	x	x	
	Výstavba chodníka na IBV Vyšná Roveň	2026	20 000,00	x	x	x	x	
	Výstavba MK pri kostole	2025-2030	25 000,00	x	x	x	x	
	Výstavba zberného dvora	2024-2025	150 000,00	x	x	x	x	
	Rekonštrukcia vodovodnej siete napojenej na obecný zdroj vody	2026-2030	500 000,00	x	x	x	x	
	Výstavba cyklochodníka	2025-2030	230 000,00	x	x	x	x	
	Spolu za Opatrenie 1P1.1		**1 605 000,00**					
Opatrenie 1P1.1 Investície do sprístupnenia moderných služieb a digitalizácie	Zriadenie digitálnej úradnej tabule v interiéri	2024-2026	6 000,00					
	Príprava PD na vysporiadanie pozemkov na IBV Vyšná Roveň	2028	200 000,00	x	x	x		
	Spolu za Opatrenie 1P1.1		**206 000,00**					
Spolu celkom			**1 811 000,00**	x	x	x		

8 ZÁVER

Strednodobý plánovací dokument - Program rozvoja obce predstavuje politiku a ciele obce definované na obdobie 2024-2030.

Ciele a priority boli stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení s cieľom vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov, a to prostredníctvom cielene nasmerovaných intervencií do definovaných oblastí rozvoja, a zabezpečiť tak rozvoj miestnej ekonomiky a rast konkurencieschopnosti.

V procese implementácie dôjde k realizácii projektových zámerov, prioritne podporujúcich využívanie endogénnych zdrojov, zameraných na dosiahnutie zdravého sociálno-ekonomického prostredia, zvýšenie kvality života obyvateľov, zvýšenie atraktivity obce pre jej obyvateľov, podnikateľov, potenciálnych investorov a návštevníkov.

Implementácia programu rozvoja obce bude priebežne monitorovaná a hodnotená na základe výstupov a výsledkov realizovaných intervencií.

Program rozvoja obce implementáciou jednotlivých projektových zámerov prispeje k plneniu cieľov národných a nadnárodných politík.

9 POUŽITÉ ZDROJE

1. Agenda inteligentného rozvoja miest a regiónov a Akčný plán na roky 2023-2026
2. Bytová politika SR do roku 2030
3. Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES)
4. Integrovaná územná stratégia PSK
5. Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021-2030
6. Integrovaný regionálny operačný program
7. Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie, návrh 2015
8. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
9. Koncepcia športu 2022-2026, 2021
10. Koncepcia územného rozvoja Slovenska
11. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, 2020
12. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
13. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
14. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
15. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
16. Návrh aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického
17. Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, 2020
18. Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
19. Plán obnovy a odolnosti SR
20. Plán udržateľnej mobility PSK
21. Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, 2019
22. Politika súdržnosti EÚ pre obdobie 2014 - 2020
23. Program Slovensko
24. Program rozvoja vidieka PSK
25. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2021 – 2030, Integrovaná územná stratégia PSK
26. Stratégia Európa 2020
27. Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
28. Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy
29. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
30. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014 ZELENÁ SPRÁVA
31. Štatistický úrad SR
32. Štátny vzdelávací program ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie
33. Územný systém ekologickej stability (ÚSES)
34. Zákon č. 311/2023 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

35. Zákon č. 345/2023 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
36. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších
37. a predpisov
38. Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030
39. https://www.forestportal.sk/les-pre-verejnost/informacie-o-lesoch/klimaticke-zmeny-2/
40. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie. MŽP SR, SAŽP, 2002 (**Geomorfologické jednotky** - Mazúr, E., Lukniš M., **Pôdy -** Rudolf Šály, Bohumil Šurina, **Klimatické oblasti** Milan Lapin, Pavel Faško, Marián Melo, Pavel Šťastný, Ján Tomlain)
41. https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/vyzvy-granty/programove-obdobie-2021-2027/
42. Rada EÚ (https://www.europa.eu/sk/policies)
43. https://www.biomonitoring.sk/InternalGeoportal/ProtectedSites/DetailSites/715)